БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 212 (11197)
1966 оной сентябриин 8, четверг

сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

БАЯН УРГАСА НАМАРҺАА ЭХИТЭЙ

Алтан намарай эхин һара гараа, ороохо тарияа хурьяха, энэ ургасын дээжэ гүрэнэй амбаарта оруулха, үбһэ, силос бэлдэхэ гэхэ мэтэ яаралтай хүдэлмэринүүд зэргэсэнэ. Теэд колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэ хүдэлмэринүүдые эмхитэйгээр ябуулхынгаа хажуугаар хойто жэлэйнгээ ургасада анхарха болоно. Тэдэнэр ерэхэ жэлдэ таряа һайнаар ургуулхын тула намарай паар ехээр хахалха, һайн шанартай бэлдэхэ болоно.

Ган гасуурта дайрагдадаг манай республикын эрхэ байдалда баян ургаса абахын тула намарай, намарай паар арга бэшэ хэрэгтэй гэжэ таряашан бүхэн, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэ бүхэн ойлгодог болонхой. Намартаа ерэ, һайнаар хахалагдаһан паар дээрэ ороохо таряа һайнаар ургуулжа амташаһан ажахынууд олон. Мүнөө үедэ намарай паар ямар аша туһатайб тариашад өөһэдөө мэдэнэ. Ерэхэ жэлдэ тарилга хэтдэхэ газарые намартаа һайнаар хахалхархихада шииг нойто хүрөө барижа абахаһаа гадна, хог буртаг ногооной, хорхой хулгануудай уурхай үгы хэгдэхэ ха юм. Нүгөө талаараа хабарай хүдэлмэрине хүнгэдхэжэ тарилга болзор соонь үнгэргэхэ арга олгоно. Хабар хахалха тарилга хэһэндэ орходоо намарай паар дээрэһээ гектарһаа 5—6 центнер ехэ тариан абагдана.

Эдэ бүгэдые һайса ойлгодог хүтэлбэрилэгшэд ургаса хурьяалгын түрүүшын үдэрһөө намарай паар элдүүрилжэ захална. Мүнөө жэлдэ таряа хурьяалгые поточно аргаар үнгэргэхэ гэһэн шиидхэл гаргаһан Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынууд «Комбайн һүүлээр — плуг» гэһэн уриа урдаа табижа, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Тус аймагай «Искра», «Коммунизм» колхозууд силосой ургамалнуудай, хурьяагдажа байһан тарианай һуури сүм хахалаад байнхай. Сентябриин 1-эй мэдээгээр энэ аймагай ажахынууд нёдондонойхиһоо хоёр дахин шахуу ехэ газар элдүүрилэнхэй. Эндэхи колхоз, совхозуудта комбайнһаа гараһан һолоомо һүрилхэ, намарай паар хахалха тракторна тусхай отрядууд эмхидхэгдэнхэй. Газар һайнаар хахалһан механизаторнууд шагналда хүртэнэ.

Мухар-шэбэрэйхидэй уряае һайнаар дэмжэһэн Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд республика дотороо эгээн түрүүлэн гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө дүүргэөд. Таряа хурьяалга дээрэхи намарай бүхы хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулна. Тарягаа амяарлан хадажа хоёр-гурбан үдэр хэбтүүлээд тэрэнээ хурьяажа абаһаар, комбайнын хүсөөр һолоомоёо суглуулжа һүрилнэ. Тиигэһээр тусхай тракторнуудые табижа, паараа хахална. Мүн үдэртөө һолоомо һүрилһэн тракторнууд комбайнын халаанда паар хахалалгада. Мүнөө эндэ мянгаад гектар намарай паар хахалагдаад. КПСС-эй XXIII съездын делегат Василий Павлович Калашниковай бригада энэ талаар булта жэшээ харуулна. Тэдэнэр 500 гектар намарай паартай болонхой. Механизаторнууд Василий Якимов, Иннокентий Григорьев гэгшэд үдэр соогоо 7—8 гектар элдүүрилжэ, нормоёо үдэр бүри дүүргэнэ.

Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхоз жэл бүри намарай паар ехээр бэлдэдэг. Мүнөөшье жэлдэ мянгаад гектартай болоод байна. Намарай паар хахалжа ябаһан механизаторнуудта гектар бүхэнэйнь түлөө нэгэ килограмм ороохо, 30 мүнгэ нэмэлтэ түлөөһэ үгэдэг гуримтай. Иимэ түлөөһэн сентябриин 20 хүрэтэр хахалагдаһан паарта тогтоогдонхой.

Тиигэбэшье республика дотор юрэнхы дээрээ энэ хүдэлмэри байгша ондо хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Сентябриин эхиндэ намарай паар хахалха түсэб оройдоо 6 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 2 мянга гаран гектараар бага хахалагдаад байна. Баргажанай, Загарайн, Хориин аймагуудай ажахынууд намарай паар хахалжа захалаагүй байһаар.

Иимэ аали нобшо ажалые юугээршье сагааруулхын аргагүй. Таряа хурьяалгын нёдондонойхиһоо хэдэн хоногоор орой захалаашье һаа, силосэй ургамалнуудай, горохой һууринууд үни хада сүлөөрэнхэй ха юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ тарианай комбайнуудта трактор хэрэглэгдэхээ болижо, тэрэнние газар хахалалгада, һолоомо суглуулгада олоор табиха арга ажахы бүхэндэ бии. Теэд энэ хүдэлмэридэ юун һаад хүргэнэб? Нэн түрүүн олохон колхоз, совхозой хүтэлбэрилэгшэд эдэ арга боломжонуудаа хэрэглэжэ шаданагүй, ажалаа мууса эмхидхэнэ. Зарим хүтэлбэрилэгшэд тарианай һуурида малаа бэлшээхэ гэжэ али бүхы аргаар газар хахалалгые гэдэргэ татана. Эгээл иимэрхүү байдал Зэдын аймагай Борьёогой совхоздо үзэгдэнэ. Совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадаагүй, тракторнуудаа саг соонь заһабарилаагүй дээрэһээ мүнөө хүрэтэр намарай паар элдүүрилэгдэжэ захалаагүй байна.

Ерэхэ жэлэй ургасада иимэ һанаа амараар, хайша хэрэгээр хандажа болохогүй. Республикын колхоз, совхозууд энэ жэлдэ 226300 гектар намарай паар элдүүрилхэ түсэбөө заабол дүүргэхэ ушартай. Юуб гэхэдэ, хойто жэлдэ—Агууехэ Октябриин революциин 50 жэлэй ойн баярта үндэр баян ургаса абаха хэрэгтэ энэмнай түрүүшын алхам болохо ха юм.

Тиимэһээ энэ шухала хүдэлмэриие хурдадхаха хэмжээ партиин райкомууд, аймгүйсэдкомууд, хүдөө ажахын үйлэдбэриин управленинүүд дары абаха болоно. Эгээн түрүүн ажахы бүхэндэ намарай паар хахалха түсэбые болзор соонь дүүргэхээр хараалжа, тусхай тракторна отрядуудые табиха ушартай. Тэдэнэрые һолоомо суглуулха, һүрилхэ машинануудаар хангаха шухала. Загарайн аймагай Онохойн совхозой механизаторнууд комбайнай хэйноһоо томо тэргэнүүдые шагтагалжа, тэрэнээ һолоомоор дүүрэхэ̃пээрнь тракторaap шэрэжэ, полиин захада гаргадаг, дүтын фермэдэ абаашадаг.

Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд һолоомо һайнаар суглуулжа, намарай паар ехээр, һайн шанартайгаар хахалһан механизаторнуудые али бүхы аргаар урмашуулха, тэдэндэ нэмэлтэ түлөөһэ үгэхэ болоно. Намарай паар хахалха түсэбөө сүм дүүргэхэ бэшэ ажахы бүхэнэй мүнөөдэрэй шухала хэрэг мүн.

ТАСС-ай мэдээсэл

1966 оной августын 25-да ТАСС-ай мэдээсэл дотор соносхогдоһон, Номгон далайн акваториин райондо хараалагдаһан туршалгануудай амжалтатайгаар хэгдэжэ дүүрэһэнтэй дашарамдуулан, 1966 оной сентябриин 6-һаа хойшо эндэ далайгаар тамаралгын, самолёдуудай ниидэлгын хорюулгүй болоһые мэдүүлхээр ТАСС этигэмжэлэгдээ.

БЭШҮҮРЭИ АЙМАГҺАА

ПОЛИИН ЭЗЭН—МЕХАНИЗАТОР

Аймаг соогоо хамагһаа түрүүн «Победа» колхоз тариандаа жэгдэрэн ороо. Түрүүшын үдэрһөө 16 комбайн ээлэ татан захалаад, олонхинь ургаса амяарлан хадажа, зариманиинь сэхэ хурьяажа эхилһэн. Мүнөө бэлэдхэлэй пунктда түрүүшын 10000 центнер орооһон оруулагдаба.

Таряа хурьяалгын ямараар ябажа байһан тухай хөөрэжэ угэхыень колхозой главна агроном С. П. Фомин гэгшые гуйһан байнабди. Энэ хөөрөөниинь доро толилогдобо.

— Энээнһээ урагша ямаршье ургасатай тарияе заал һаа амяарлан хадаха гэжэ оролдодог байгаа гээшэ. Тиимэһээ түрүү арга хэрэглэхэмнай гээд, хоёр-гурбан һөөмэй зэргэшье набтархан тариягаа нюдэ балай сабшажархёод, һүүлдэнь тэрэнээ хурьяажа ядажа зобогшо һэмди. Бодоодшье үзыт даа. Набтар, шэнгэн таряа амяарлан хадахада, тэрэшни һолоомонойнгоо узуурта унаха, тиигээд үшөө бороодо сохюулаа һаа бүри газартаа няалдашахал. Тиигэжэ байхадаа гээлтэдэ оронгүй яахаб. Дээрэһээ захиралта үгтэбэ гээд, эдеэгээ хүсэшэһэн тарягаа баһал амяарлан хадажа, гээлтэдэ ехээр оруулдагшье ушар байгаа.

Мүнөө тиимэ юумэн үгы. Урдынхидал тарианайнгаа тэды хубиие заабол амяарлан хадагты, тэды хоног соо хурьяагты гэжэ баалажа, баадхажа байхашье хүн үгы. Бидэнэр ургасаяа ямар аргаар, хайшан гээд хурьягаа һаамнай түргэнөөр, гээлтэ хоролтогүйгөөр абтахаб, хурьяалгын хүдэлмэриие ямараар эмхидхэхэб гэжэ өөһэдөө эзэн ёһоор шиидхэхэ эрхэтэй болоо ха юмбибди.

Таряа амяарлан хадаха комбайнаар сэхэ хурьяаха хоёрой энэнь һайн, тэрэнь муу гэхэ юумэн байхагүй. Энэмнай сагай уларил, тарианай ургасаһаал сүм дулдыдаха болоно бшуу. Тиимэһээ бэрхэтэй. Тарианайнгаа ургасые үдэр бури наринаар хаража байгаад, эдеэшэһэн газарынь дары комбайнаар сэхэ хурьяажа, харин хүсэд эдеэшээгүйень түргэнөөр лэ амяарлан хаданабди.

Урданайхидал унжагайржа, ухарилдажа байхашье юумэн үгы. Мүнөө олонхи комбайнернууд түрүүшын үдэрһөө нэгэшье һаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхые оролдоно. Комбайнернууд Алексей Некипелов, Василий Смолин, Николай Лобанов, Степан Паньков, Иван Фалилеев, Александр Некипелов болон бусад сүүдхын 17—18 час һаадгүй хүдэлжэ, үдэрэй 300—350 центнер хүрэтэр таряа сохино. Мүн ургаса баал болгоходоошье даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

Комбайнер бүхэн хажуудаа туһалагшадтай. Тиимэһээ хура бороогүй үедэ агрегадаа нэгэ час соошье байлгангүйгөөр хүдэлгэнэ гээшэ.

Бидэ энэ жэлдэ баал суглуулжа сохилго, комбайнаар сэхэ хурьяалга дээрэ ажалайнь түлбэриие гектарай түлөө бэшэ, харин сохижо абаһан орооһонойнь центнерэй жэшээгээр түлэдэг болообди. Хэрбээ 10 үдэртэ 1000 центнер ороохо сохиһон хүндэ гол түлбэриһөөнь гадна, арбан пүүд тариан, табан түхэриг мүнгэн нэмэлтэ түлөөһэн үгтэнэ. Харин 5 мянган центнер таряа сохёо һаа 60 пүүд таряа абаха юм. Энэ алишье талаараа зүб гэжэ һанагдана. Нагадэхеэр, гектар бүриһөө ороохо ехээр лэ сохижо абаһан механизатор дээшэ түлөөһэндэ хүртэхэ болоно. Хоёрдохёор, энээнэй ашаар комбайнер бүхэн хадалга, хурьяалга дээрэшье гээлтэ гаргахагүй, шанар һайнтайгаар хүдэлхые оролдоно.

Тиигээгүйдэ аргагүй. Байгша ондо тарианай ургаса һайн. Гектарай дунда зэргээр 16—17 центнер орооһон лаб гарахаар. Хэрбээ метр газарта нэгэшье хоолос унагаагаа һаамнай гектарай олохон килограмм тариан гээгдэхэ бшуу.

Бидэ ургууһан бүхы 3900 гектар тарягаа нэгэшье гээлтэгүйгөөр, оройдоол 15—16 хоногто хурьяажа дүүргэхэ, бүхыдөө 60 мянган центнер ороохо абаха, тэрэнһээ 15 мянган центнерыень гүрэндэ худалдахабди. Энэмнай түсэбһөө таба мянган центнерээр ехэ. Мүнөө хамта 800 гектар ургаса хадагдаа, тэрээнһээ 600 гектарынь хурьяагдаа. Мүн 900 га ургаса комбайнаар сэхэ хурьяагданхай. Тоог дээрэмнай хамта 7300 центнер тариан суглараа, тэрэнһээ 3100 центнерынь гүрэндэ худалдагдаа. Үдэр бүри 1000 центнер орооһон бэлэдхэлэй пунктда ябуулагдана.

Колхозой механизаторнуудай оролдосото ажалай аша үрэ харагдажа захалба. Артелиин тариалангай гектар бүриһөө 15 центнер шэниисэ хурьяагдана.

Һүүлэй мэдээгээр колхознай 1300 гектар таряа хадаад, тэрэнэйнгээ 600-гаад гектарыень суглуулжа абанхай. 350 гектар шэниисын баал суглуулагдажа, 5 мянга гаран центнер тариан сохигдоо.

Шэнэ ургасын дээжэ гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда абаашахаар бэлдэгдэжэ байна. Таряа хурьяалга дээрэ эрхим һайнаар ажаллажа байһан хүнүүд олон. Тэдэнэрэй дунда үнинэй механизатор Дугаржап Нимаевич Жимбиев эрхимлэжэ ябана. Тэрэ комбайн дээрээ «ЖВН-6» жатка тодхожо, хэдэхэн үдэрэй туршада 200 гектар унагаагаа.

ТАРИАНАЙ ДЭЭЖЭ—ГҮРЭНЭЙ АМБААРТА ОРОХОНЬ

Ургаса хурьяалгадамнай туһалхаяа ерэһэн Саратовска областиин дүрбэн комбайнер магтаалтайгаар ажаллана.

В. НИКОЛАЕВ,
XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.
Сэлэнгэ.

КУКУРУЗЫН ТУЖА

Һарьдаг үндэр Саян уулын хормойдо, Харбяад голой ташаланда һаянай сэл ногоон тужа түглыжэ харагдадаг болонхой. Энэмнай республикын суута механизатор Павел Жанчипович Аюшеевэй ургууһан кукурузал! Үндэрынь хоёр метрһээ үлэнэ.

Иимэ баян ургаса абахын тула суута кукурузашан ехэхэн оролдолго гаргаа. Даалгагдаһан 140 гектар полиингоо га бүридэ 20 тонно шахуу наг шэбхэ гаргаа, бүхыдэнь аммиагтай уһаар утэгжүүлээ, мүн калийна үгэгжүүлгэ нэмэлсэһэн. Үсэгэлдэрэй эндэ 3 комбайн табигдажа, кукурузын ногоон урдажа захалаа. Эндэһээ гектарай адагынь 200 центнер силосэй ногоон абтахаар хүлеэгдэнэ.

Ш. УСКЕЕВ,
Саянай совхозой 4-дэхи отделениин эрхилэгшэ.

ГУРБАН ЗУУН ТОННООР ҮЛҮҮЛБЭ

Адууһа малаа шэмэтэ тэжээлээр хангахын түлөө тэмсэжэ, Хүсөөтын отделениин («Эрдэм» совхоз) хүдэлмэришэд эрхим амжалта туйлаба. Отделениинхид 2 мянган тонно силос дараха түсэбөө 300 тонноор үлүүлбэ. Тиигэжэ отделениин малда бардам хүрэхэ һайн шанартай силос дарагдаба.

Энэ шухала хүдэлмэри мүнөө жэл угаа эмхитэйгээр, миил арбан үдэрэй туршада дүүргэгдэһэн байна. Комбайнер Самбу Дашиев 65 гектар хадаха даабаритай байбал, тэрэнээ хоёр дахин үлүүлжэ, 127 гектарта хүргэһэн. Энээнэйнгээ түлөө түрүү комбайнер шанда хүртөө.

Мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлһэн Жамбал Базаров 102 гектарай ногоо хурьяанхай.

Силосэй комбайнуудай һаадгүйгөөр хүдэлгэгдэһэндэ шофёрнууд Олег Ошурков, Владимир Степанов гэгшэдэй аша габьяа ехэ.

Ц-Д. ДЫМБРЫЛОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Мухар-Шэбэр.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ХОНИ ҮРЭЖҮҮЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1966 оной сентябриин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Үрэжүүлэгдэһэниинь	1965 онтой жэшэхэдэ
Баргажанай	2,1	36,4
Бэшүүрэй	55,0	117,0
Зэдын	18,2	66,4
Яруунын	3,5	155
Загарайн	50,5	106
Зэхааминай	4,0	37
Кабанскын	23,4	57
Хяагтын	57,0	108
Мухар-Шэбэрэй	40,7	120
Сэлэнгын	28,2	89
Ахын	63,5	60,5
Түнхэнэй	73,3	294
Улаан-Үдын	54,2	97,3
Хориин	51,5	152

Хони үрэжүүлхэ түрүүшын һара үнгэрбэ. Хонишодой энэ харюусалгатай, орёо нарин хүдэлмэриин һарын дүн ямар гээшэб?

Байгша ондо нёдондонойхидол адли хони үрэжүүлгэ хоёр ондоо болзорто үнгэргэгдэхэ байна. Тиин август—сентябрь һарануудта эхэ хонид гол түлэб үрэжүүлэгдэжэ дүүрэхэ, миил 12,5 процентнь хабар хурьгалуулагдахаар үлөөгдэхэ юм. Эндэ толилогдоһон мэдээнһээ харахада, мүн байра дээрэнь шалгажа үзэхэдэ, колхоз, совхозуудай хонишодой олонхи бригаданууд энэ хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулна, хонид саг болзортоо ороондо оруулагдана.

Үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ илаад олон хонид Яруунын, Хориин, Түнхэнэй, Мухар-Шэбэрэй болон Бэшүүрэй аймагуудай ажахынуудта үрэжүүлэгдэһэн байна. Загарайн, Хяагтын, Улаан-Үдын аймагуудай ажахынууд нёдондонойхиһоо гээгдэнэгүй.

Энэ шухала хүдэлмэри хонёор баян Зэдын аймагта мүнөө жэл бирагүйгөөр эмхидхэгдэбэ. Үрэжүүлгын хүдэлмэри август һарын хахадһаа захалһан байна. Аймагай хоёр совхоздо—Ториин ба Оёорой совхозуудта хони үрэжүүлгэ бараг һайнаар эмхидхэгдэбэшье, Доржо Банзаровай, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудта бэлэдхэлэй хүдэлмэри август һарын дүүрэтэр тооной үргэлжэлһэн байха юм. Тус аймагай «Мир» колхоздо үрэжүүлгын эхилхэ үедэ хусануудынь туранхай, пунктнуудта хэрэглэхэ аргагүй байшоо. Эдэ бүхы шалтагаануудһаа боложо, Зэдын аймагта август һарада нёдондоной энэ үеынхиһөө 2 дахин үсөөн хонин үрэжүүлэгдэһэн байна.

Тэрэшэлэн Баргажанай аймагай ажахынуудта энэ шухала хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Үнгэрһэн һарада нёдондонойхиһоо гурба дахин үсөөн хонин үрэжүүлэгдээ гэхэ гү, али түсэбынь оройдоол 2,9 процент дүүргэгдэһэн.

Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхоз, Химнын совхоз энэ хүдэлмэри дан оройтожо эхилээд, эмхигүйгөөр ябуулжа байнхай.

Бүхы республика дотор абажа үзэхэдэ, хони үрэжүүлгэ нёдондонойхиһоо зарим тэды урагшатайгаар ябажа байбашье, тэрэнь искусственна үрэжүүлгэ һайжаруулһанай аша үрэ бэшэ, харин хонидые зүндэнь табижа ороондо оруулһанайхи болоно. Тиимэһээ энэ дүнгөөр һанаагаа амархаар бэшэ.

Түрүү колхоз, совхозуудай, эрхим хонишодой дүй дуршэл юу харуулнаб гэхэдэ, тэдэнэр отарынгаа хонидые богони болзорто—35—40 үдэртэ үрэжүүлжэ дүүргэдэг байна. Тиин энэ хүдэлмэриие 2—3 һара соо үргэлжэлүүлһэн ажахынуудта түл һайнаар абтадаггүй. Энээниие баримталха жэшээнүүд аймаг, ажахы бүхэндэ олдохо. Тиимэһээ хони үрэжүүлхэ түрүүшын ээлжээе октябриин 1 хүрэтэр сүм дүүргэхэ шухала. Тэрэнэй һүүлээр хонишод үбэлжэлгэдөө бэлдэхэ, хонидоо бэлшээн таргалуулха, байра байдалыень зохид болгохо, үбэлжөөндөө үбһэ тэжээл зөөжэ абаха аргатай байха бшуу.

Хони үрэжүүлгын хүдэлмэриие эмхитэйгээр дүүргэхын тула искусственна үрэжүүлгын гүрэнэй станцинуудай хүдэлмэриие эрид һайжаруулха хэрэгтэй. Тэдэнэр хонишодой бригадануудта хэрэгтэй бүхы юумые саг соонь үгэжэ байха уялгатай. Мүн искусственна үрэжүүлгын пункт бүхэниие нарин хиналтада абаха эрилтэ табигдана. Тиихэ зуураа хонишодой һуудал байдалда анхарха, тэдэнэрые гол хүдэлмэриһөөнь һамшаахагүй гэжэ оролдохо байна.

Саг үргэлжэ иимэ анхарал табяал һаа, хонин ажалай энэ шухала хүдэлмэри эрхим болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэгдэхэ бшуу.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Ой модоной ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэб дүүргэхэ талаар амжалта туйлаһан союзна республиканuудай ой модоной ажахын олон түрүүшүүл СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1966 оной сентябриин 6-най Указуудай ёһоор СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнагдаба.

Ленинэй орденоор 183 хүн, **Ажалай Улаан Тугай** орденоор—565, **«Хүндэлэлэй Тэмдэг»** орденоор—1086, **«Шэн габьяата ажалай түлөө»** медаляар — 1245, **«Ажалдаа шалгарһанай түлөө»** медаляар — 1226 хүн шагнагдаа.

Совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй делегаци МНР-тэ

УЛААН-БААТАР, сентябриин 6. (ТАСС). Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй Түбэй Соведэй Түрүүлэгшэ Б. Лхамсүрэн МНР-тэ айлшалжа байгаа КПСС-эй обкомой секретарь К. М. Продайвода түрүүтэй совет-монгол хани барисаанай бүлгэмэй Буряадтахи отделениин делегацитай уулзалга, хөөрэлдөө хэбэ гээд МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ.

Фоторепортаж

Дүрбэн урасхал

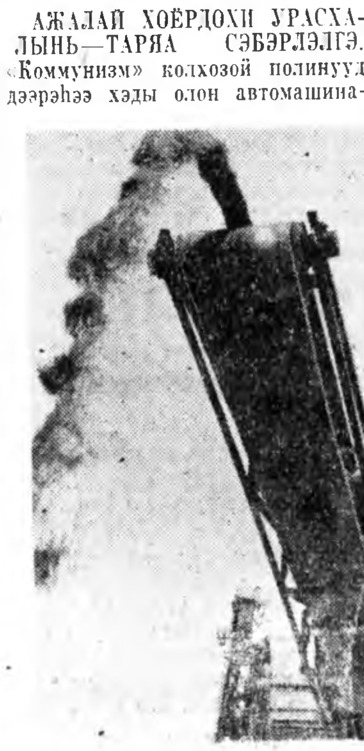
Тариан эбхэрэн долгилно. Полиин нүгөө захаһаа хэдэн комбайн гулгирна. Хадагдаһан баалнууд зурын һунанхай. Зэргэлээд байһан нүгөө поли дээрэ гонсойһон баалнуудай урдаһаа бахал талын «сэгосонууд» зэлэ татажа, алтан шара шэниисэ сорсоороо гоожуулна.

ХУРЬЯАЛГА—АЖАЛАЙ НЭГЭ УРАСХАЛ! Ургажа байһан тарианай тоогууд дээрэ оротор хэгдэхэ хүдэлмэри ха юм даа! Эндэ хэн ажаллана б? Комбайнернуудайл гараар, онһото техникын хүсөөр бүтээгдэнэ. Таряа хурьяалгые харюусалгатай хүдэлмэри гэжэ Мухар-Шэбэрэй «Коммунизм» колхозойхид дэмы хөөрэдэнэгүй. Зүгөөр энэл хаһала механизаторнуудай шадабари харгададаг байна. Ургаса хурьяалгын нэгэ баатар—Иосиф Калистратович Ефимов мүнөө намар таряа хурьяалгада ороходоо, звеное даажа гараһан байгаа. Звеногой гурбан агрегат үглөөнэй нарантай уриидаһандал, полевой станай хойто бэеын тариалангые хахазүһэн ороно. Хойноһоонь баалнууд хумирна. Хүдэлмэриин халууи хаһын ороһонһоо хойшо хэды иимэ полидо звеногойхид ябааб? Һаяхан звеногой главна агроном нүхэр Уачтай хөөрэлдэхэдэмнай: «1110 гектар» гэһэн харюу дуулдаа һэн. Иосиф Калистратович звенодоо хүдэлдэг комбайнернуудтаа—Антип Федоров, Александр Колмаков гэгшэдтэй түрүүшын «мянгатанай» тоодо ороо. Намарай ехэ хүдэлмэриин эхилһэнһээ хойшо мянга гаран гектар таряа хадаад байна.

Хадагдаһан тарияе хэн суглуулан сохиноб? Энэ колхоздомнай шударгы бэрхээр хүдэлдэг хүнүүд олон. Комбайнер Тимофей Оленниковэй даадаг звенодо 4 агрегат бии. Изот Оленниковэй хүтэлдэг звенодо гурбан комбайн хүдэлнэ. Эдэнэр таряа хадагшадай хойноһоо залгаа хүдэлжэ байна. Баһал звеногоороо «мянгатанай» түлөө тэмсэжэ байдаг.

АЖАЛАЙ ХОЁРДОХИ УРАСХАЛЫНЬ—ТАРЯА СЭБЭРЛЭЛГЭ. «Коммунизм» колхозой полинууд дээрэһээ хэды олон автомашинанууд зай забһаргүйгөөр гүйлгэлдэнэб. Нэгэ үдэртэ тоогуудта ороһон тарияе тоолохо болоо һаа, олохон тонно болоо бэзэ. Теэд нэгэ үдэрэйхеэр яахамнайб. Хамтадань тоолон гаргая. Һүүлшын мэдээгээр 1046 гектарай баалнууд сохигдожо, бүхыдөө 16390 центнер, тэрэ тоодо 13 мянган центнер шэниисэ хурьяагданхай. Гектар буриһөө дунда зэргээр 15—16 центнер шэниисэ абтана. Механизаторнуудай хэһэн бүтээһэн ажалай аша үрэнь энэл даа. Ехэхэн ургаса гээшэ. Иимэ баян ургаса абажа, артелиин таряашад мүнөө 5300 центнер таряа гүрэндөө худалдаад, тэрэнээ 19 мянгада хүргэжэ, жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхээ, үлүүлэн дүүргэхээ хүсэжэ байна. Гүрэндэ таряа тушаагдахын хажуугаар, үрэһэнэй тариан сэбэрлэгдэнэ. 5200 центнер эрхим сортын үрэһэ хүрэнгэ хаагданхай. Ерэхэ жэлдэ баян ургаса абахын түлөө тэмсэжэ, баһал эндэһээ эхи абана.

Һайн үрэһэн—тариан далайн эхин булаг.

ГУРБАДАХИ УРАСХАЛЫНЬ ЮУБ? ҺОЛООМО СУГЛУУЛГА, тэрэниие һүрилэн абалга. Түрүүшын баалнуудай суглуулан сохигдоходо, тус колхозойхид энэ хүдэлмэридэ шухала анхарал хандуулаа. Анхан горох таригдаһан полиин һолоомон малай фермэ дээгүүр зөөгдэжэ захалаа. Тиигээд шэниисын һолоомон суглуулагдажа эхилээ. Таряа хурьяалгын ябажа байхада, полиёо сэбэр болгохо, тиигээд газараа хахалха гэһэн зорилго эндэхид табина. Энээнэй һүүлдэ...

АЖАЛАЙНЬ ДҮРБЭДЭХИ УРАСХАЛ—НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛАЛГА эхилнэ. Һүүлэй мэдээгээр энэ колхоздо 470 гектар газар хахалагдаад байнхай. Түрүүшын бураздаа гаргажа эхилһэн залуу тракторист—Лука Семенович Гусляковтой хөөрэлдэнэбди. Тэрэ Алексей Козловтой ээлжээгээр ажаллажа байгша. Халаан буридэ 7 гектар хахалха даалгабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

Эдэ дүрбэн ажалай урасхалые хүсэтэйгөөр долгилуулжа, «Коммунизм» колхозой механизаторнууд энэ намарай таряа хурьяалгые эмхидхэжэ байнхай! Поточно арга гээшэмнай залгаа олон ажалай эршые харуулна, энээндэ техникэ зэмсэгүүд зохидоор хэрэглэгдэнэ ха юм.

Хурьяалгын һудалые барижа, республика дотороо үүсхэл гаргалсаһан ажахынуудай нэгэн энэл даа.

Т. ГАРМАЕВ,
манай тусхай корр.

КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэри хүсэндэнь хүргэе

УҺАЛҺАНАЙ ЗЭРГЭЭР—УРГАСА

ОДООЛ ГОМДОХО гомдолгүй, ургуулжал шадаа һаамнай элбэг ехэ ургаса үгэжэ сохом шадаха үрэжэлтэй баян таряалан, сабшалангай газар манай совхоздо яһала бии гээшэ. Илангаяа Гутай, Амгаланта, Хонхоло нютагуудта һайса уһалаад, үтэгжүүлээд байхада гектарай 25—30 центнер хүрэтэр хяаг, хилгана үбһэн гарадаг сабшалан бии.

Теэд һүүлэй жэлнүүдтэ газараа зэон ёһоор ашаглаха хэрэгтэ анхарал багаар табигдаһан дээрэһээ эхэнхи сабшалангһаамнай өөдтэй ургаса абтахаа болиҺтоһон байна. Тэрээн дээрэнь үшөө халтад гэхэдээ ган гасуур боложо, зарим жэлдэ сабшалангай га бүриһөө миил 5—6 центнер үбһэн арай шамай абтадаг болошоһон.

Энээнһээ уламжалан, олонхи жэлнүүдтэ адууһа малнай үбһэ тэжээлээр дуталдажа, турадаг, муудадаг, үбэлжэлгэ бэрхэтэй хүндөөр үнгэрдэг байгаа. Тиимэһээ ядахадаа ондоо тээгүүр, хэдэн зуун модоной газарта ошожо үбһэ сабшаха, ехэшье гарза гайда орохо баатай болодог һэмди.

Харин һүүлэй хоёр жэлһээ хойшо сабшалан һайжаруулха талаар зарим тэды хүдэлмэри хэжэ эхилэгдээ.

Тиигэбшье сабшалан һайнаар уһалха, үтэгжүүлхэ тушаа үшөөл һанаһанда хүрэмөөр ехэ ажал хэгдэжэ бирагдаагүй. Гадна үнгэрэгшэ жэлдэ ган боложо, бүхы сабшалан дээрэһээ хамта фройдоол 24 мянган центнер үбһэ абаабди. Энэмнай хаанашье хүрэхэгүй байгаа. Тиимэһээ баһал холо газар ошожо, үбһэ сабшаха, тэрэнээ зөөжэ, гарза хохидолдо орохо баатай болообди. Холоһоо асарһан үбһэн хор хомхи, шанар муутайнһшье мэдээжэ лаб даа.

Газарай үрэжэл һайжаруулха, шанаржуулха талаар орон дотор мелиорациин туйлай ехэ хүдэлмэри хэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэри хүсэндэнь хүргэхэ гэжэ манай совхозойхид энэ жэлдэ сабшалан дээрээ бага бэшэ юумэ хээ гээшэ.

Илангаяа урдынгаа алдуу эндүүе хараада абажа, бүри үбэлһөө хойшо эхилээд, хабартаа, зунай эхин болотор сабшалан уһалха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Бүхыдөө 2700 гектар сабшалан ехэнхидээ хоёр дахин, зариманиинь гурба дахин уһалагдаа. Үбэлдөө горитойхон газарта наг шэбхэ гаргагдаһан байгаа. Тиихэдэ байгша ондо түрүүшынхээ хонишодой бригадануудта сабшалангай газар даалгажа үгөөбди. Мүнөө отара бүхэн 20 гектар сабшалантай болоод, хонидойнгоо эдихэ үбһэ тэжээл өөһэдөө бэлэдхэдэг болобо.

Энэ жэлдэ 26 луговодуудһаа бүридэһэн арба гаран звено сабшалан дээрэ хүдэлөө. Тэрэшэлэн арба-арбан хүнтэй гурбан звено таряалангай газар уһалаа юм. Бии байһан уһалууриин хуушан 9 системэнүүдэйнгээ һубаг, ханаабуудые дахин шэнээр һэльбэн заһажа, урдань уһанай хүрэжэ ошодоггүй газарнуудта багашаг ханаабуудые шэнээр татаабди. Тиигэжэ уһалууриин бүхы һубаг, ханаабуудай утань 220 километр болонхой. 1964 ондо баригдаһан Гутайн ехэ сөөрэмэй хаалта, ханаабуудые баһал бага зэргэ заһабарилһан байнабди.

Эдэ бүхы хэһэн ажалнай, оролдолгомнай дэмы хосороогүй. Байгша ондо сагай уларилай

Газарай үрэжэл хүнэй оролдолгоһоо

тиимэ һайн бэшэ байгаашье һаань, эхэнхи сабшалан дээрэмнай бараг һайн ургаса гараа. Жэшээлхэдэ, гурбадахи отделениин Новостретенскын бригадын түрүү луговод Степан Сысоевич Перелыгинэй звеногойхид бүхы 220 гектар сабшалан дээрэһээ дунда зэргээр га бүриин 16—17 центнер, зариманһаань 25—28 центнер үбһэ ургуулаа. Мүн тэндэхи бэрхэ луговод Марк Гурьянович Ткачев өөрынгөө даажа абаһан 50 гаран га газарай гектар бүриһөө 30 центнер, харин эгээл ургасатай 14 га газарһаа гектарай 37—40 центнер үбһэ абанхай. Совхозой дүрбэдэхи отделенидэ луговодууд Дмитрий Трапезников, Банзаракша Базаров гэгшэд тус тустаа баһал табин гектар сабшалангай га бүриһөө 20 центнер үбһэ хуряагаа. Амгаланта гэжэ газарта Лундэк Эрдынеев 100 га сабшалан һайнаар уһалжа, гектар бүриһөө 15—16 центнер үбһэ ургуулһан байна.

Газар уһалагшад, луговодуудай үнэн зүрхэнһөө оролдожо, эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлһэнэй ашаар мүнөө жэлдэ совхознай ондоо тээшэ ошолтогүйгөөр, өөһэдынгөө сабшалан дээрэһээ малда бардам хүрэхэ үбһэ бэлэдхэхэ аргатай болоо. Хэрбээ нёдондо бүхыдөө оройдоол 24 мянган центнер үбһэ абаһан байбал, мүнөө 2500 гектар газарай ургаса хуряажа, хамта 39 мянга шахуу центнер үбһэ һүриллжэ абаад байнабди. Үлдэгшэ 200 шахуу гектарай ногоон ойрын үдэрнүүдтэ сабшагдажа, үшөө 4—5 мянган центнер үбһэн лаб абтаха байха. Тиигэжэ нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ үбһэ бэлэдхэхэ дүүрэн аргатайбди.

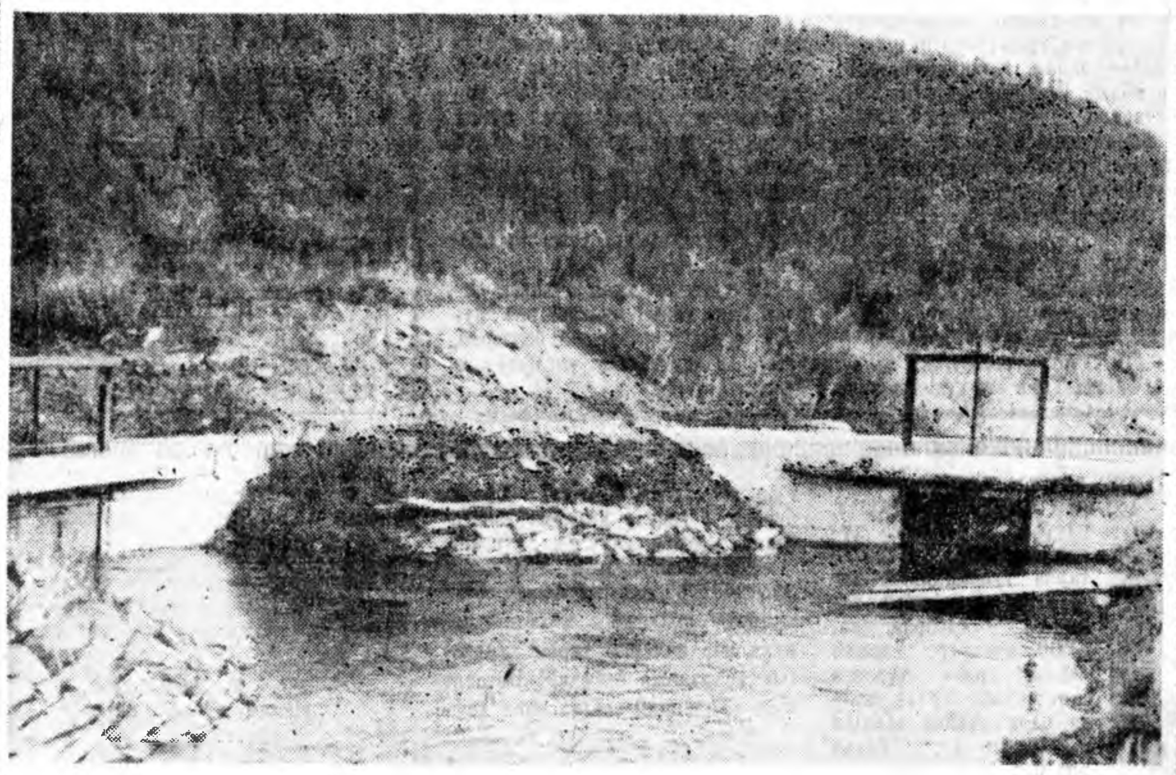
Гэхэтэй хамта үбһэ хуряалгымнай хүдэлмэри эхилхэһээ хойшо эмхитэй һайнаар ябуулагдаа гэхэ аргагүй. Энээн тухай «Буряад үнэн» газетын августын 20-ной номерто зүб шүүмжэлэгдэһэн. Тэрээнһээ зохихо тобшолол хэжэ, үнгэрһэн һүүлшын арба гаран хоног соо 25 мянга үлүүтэй центнер үбһэ һүрилжэ абаабди. Илангаяа сабшалангай газар даажа абаһан хонишодой бригаданууд горитой үбһэ бэлдэнхэй. Жэшээлхэдэ, хонишон Жамбал Цыбиктаровай бригадынхид өөһэдынгөө хүсөөр 500 гаран центнер үбһэ һүрилөө. Мүн Дамба-Жамса Сандаковой бригада баһал горитой үбһэтэй болонхой.

Энэ жэлдэ бидэ түрүүшынхээ 700 гектар таряанай газар уһалжа, тэрэнэйнтээ 660 гектартань шэниисэ, бэшэндэнь саахарай свёкло, хартаабха, кукуруза таряабди. Уһалагдаһан таряалангай шэниисэ баһал хараа байса һайн. Гурбадахи отделенидэ Анатолий Трупаковой бригадада зарим газарһаань гектарай 25—28 центнер шэниисэ гарахаар.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, таряалан, сабшалан һайнаар уһалаад байбал, ямаршье уларилтай жэлдэ тогтууритай һайн ургаса абтаха байна бшуу. Тиигэбшье газарай үрэжэл һайжаруулха мелиорациин талаар бүхы юумэн хэгдэшоо гэхэ аргагүй. Дутуу дунда зүйл, хүсэд шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөөл олон. Газараа хэдышье ехээр уһалаад, харин тэндээ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ һайса гаргажа үтэгжүүлээгүй һаамнай, баһал һанаһанда хүрэмэ элбэг ургаса зүндөө ургаад үгэхэгүйл. Тиимэһээ таряалан, сабшалангаа һайнаар үтэгжүүлнэбди гэхэ аргамнай үшөөл үгы.

Гадна Гутайн ехэ сөөрэмэй уһаар гансал 1000 га сабшалан, 700 га таряалан уһалаад байха бэшэ, аргыень олобол, үшөө тэды шэнээн газар нэмэжэ ундалуулха аргатай. Мүнөө энэ сөөрэм 890 мянган кубометр уһатай, 18 гектарта халбайжа байна. Теэд Бага-Гутай хүрэтэр һубаг ханааб татаха гэхэдэмнай, хүрьһэниинь элһэн, хайр шулуун аад, тэндэ хүрэжэ ошотороо уһаниинь газартаа шэнгэшэхэ байна. Тиимэһээ ханаабай өөрто шулуу, бетон дэбдихэ болонобди. Харин тэрэниие хэхэ мүнгэн үгы. Энээн тушаа манда туһаламжа хэрэгтэй.

Б. ДЫМБРЫЛОВ,
Бэшүүрэй совхозой техник-мелиоратор.

Хоёр хадын хабшал соо буржагар ногоон ой модоор хүреэлэгдэһэн халбайн сагаан нуур гэрэл шэнгеэр толорно. Нэгэшье долгигүй нуур дээгүүр загаһадай булгин наадажа, уһа мэлмэрүүлхэнь гоё даа.

Энэмнай Гутайн «далай» гээшэ. Хэдэн жэлэй саада гээ Бэшүүрэй совхозойхид Заганай дабааНһаа эхи абадаг хурдан урасхалтай Гутай голые хаажа, энэ ехэ сөөрэм тогтоогоо юм. Тэрэнэй ашаар голой уһые хаагаад, дуратай тээшэнь урадхуулан, жэлэй ямаршье сагта таряалан, сабшалан ехээр уһалха аргатай болгоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ; Гутайн сөөрэмэй уһаяа табидаг хаалтанууд.

Ф. БАЛЬБУРОВАЙ фото.

«Электромашина» заводой автокрануудые буридхэн холбодог цехэй хүдэлмэришэдэй дунда слесарь Владимир Иванович Калашников жэшээтэ ажалаараа үнихэнэй суурхажа байнхай. Энэмнай коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргые үндэр солотойгоор ургэжэ ябана. Тэрэнэй шударгы ажалаар нүхэдынь омогорходог.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарь В. И. Калашников (зүүн гарһаа—хоёрдохи хүн) сугтаа хүдэлдэг ханин нүхэд Г. Хайбулин, К. Кузнецов гагшэдтэй байна.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

АРГА БОЛОМЖОМНАЙ ЕХЭ

Улаан-Үдын шубуу үсхэбэрилгын фабрикын коллектив жэлэйнгээ даалгабариие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Байгша оной найма һарын туршада тус фабрика гурба миллион дүрбэн зуу мянган үндэгэ абажа, түсэбөө 110 процент бэелүүлээ.

Гансахан август һара соо 408 мянган үндэгэн абтаһан байна. Дүй дүршэл ехэтэй түрүү шубуушад Л. П. Митрофанова, Т. С. Гордеева гэгшэд тахяа бүриһөө 109 үндэгэ абанхай. Фабрика жэлэй эхинһээ хойшо гурба миллион хоёр зуу мянган үндэгэ гүрэндэ тушаагаа. Тогтоогдоһон нормын ёһоор 10 үндэгэндэ тэжээлэй 4,5 единицэ тэжээл гаргашалхын орондо, дунда зэргээр, 3,3 единицэ гаргаһан байха юм.

Тус фабрика байгша оной үнгэрһэн 8 һара соо 150 центнер шубуунай мяха гүрэндэ худалдаха байһан аад, тэрэнээ ходо үлүүлэн дүүргэжэ, 181 центнер тушаагаа. Хэрбээ нэмэлтэ мүнгэнэй үгтэбэл, фабрикые үргэдхэжэ, шубуунай тоо толгойе хэдэн арбаад мянгаадаар олошоруулха, тиигээд хэдэн зуугаад мянган үндэгэ, арбаад мянган центнер шубуунай мяха абаха арга бии. Энээн тухай Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министерство бодожо үзэг лэ.

И. ДАЛБАЕВ,
фабрикын инженер.

ТЭМСЭЛ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

ТАРЯА ХУРЯАЛГАДАА жэгдэрэн оробошье, ниитынгээ малда ерэхэ үбэл бардам хүрэхэ үбһэ сабшажа абахын хойноһоо манай совхозойхид бүхы хүсэ шадалаа заашье һуладуулнагүй.

Һүүлэй мэдээгээр ажахыдамнай 22 365 центнер үбһэн һүрилэгдөөд байба. Үбһэ сабшалга Хасууртайн отделенидэ (эрхилэгшэ залуу коммунист нүхэр Литвиненко, партийна организациин секретарь нүхэр Бурдуковский) яһала һайнаар ябуулагдана. Эндэ хэрбээ нёдондоной сентябриин 1-дэ 6336 центнер үбһэн һүрилэгдэһэн байбал, мүнөө 7 270 центнертэ хүргэгдэбэ.

Тус отделениин Жэбхээһэн гэжэ газарта үбһэ хуряажа байдаг залуу коммунист Виталий Ефремович Тимофеевэй звено шалгарна. Энэ звенодо түрүүшэгээр 15—16 хүн хүдэлдэг һаа, мүнөө арбаадтаа оронхой. Байгша ондо нүхэр Тимофеевэй звено 2 240 центнер үбһэ бэлэдхэхэ даабаритай юм. Тэрээндэнь мүнөөдэр хоёр зуугаад центнер дуталдаад байна. Звеногой гэшүүд энэ даабаряа нилээд үлүүлхэбди гэжэ мэдүүлбэ. Сомоһон үбһэнэйнь шанаршье һураггүй һайн. Тус звеногойхидто һүүлэй арбан хоногой ажалай дүнгөөр совхозой 2-дохи мүнгэн шан болон «совхозой үбһэшэдэй эрхим звено» гэжэ бэшээтэй Улаан тугхан барюулагдаа.

Эндэ партиин гэшүүд Иван Бурдуковский, Деменьян Мартынов, звеное хүтэлбэрилэгшэ Виталий Тимофеев, Владимир Кожевников, партийна бэшэ Георгий Мартынов, Сергей Занодворов, Владимир Мартынов, пенсионер Иван Ивлевич Солтанов гэгшэд эрхимээр хүдэлдэг. Тиихэдэ Владимир Паршаковой, Филимон Солдатовай хүтэлбэрилдэг звеногойхид 2 160—2.300 центнер үбһэ һүрилэнхэй.

Һүүлэй үедэ 2-дохи отделени (эрхилэгшэнь нүхэр Дамбаев) үбһэ сабшалгаяа нилээд шангадхажа, һүүлшын 10 хоног соо 4 мянга шахуу центнер үбһэ соможо абаба. Тус отделенидэ совхозой дирекциин, парткомой болон рабочкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа. Эндэ бүхы дээрээ 8.500 центнер үбһэн һүрилэгдөөд байнхай. Энэнь нёдондонойхиһоо мянгаад центнерээр үлүү болоно. Үбһэшэдэй 7 звено хүдэлдэг. Тэрэнэй 5 звеноень партиин гэшүүд хүтэлбэрилнэ.

Совхозой үбһэшэдэй 16 звенонуудай хүтэлбэрилэгшэдэй 9-ниинь коммунистнууд. Партиин гэшүүд Ханда Рыгзенова, Иван Жарников, Назим Закиров, Руслан Рачинский, Николай Вахрушев, Михаил Мартынов, Жамьян Дагбадоржиев, Виталий Тимофеев, Шагдар Будаев гэгшэд звенонуудые хүтэлбэрилдэг байна. Тэндэ хүдэлэгшэд мүн лэ эмхи гуримтайгаар, һайнаар хүдэлдэг гэжэ тэмдэглэмээр.

Таряа хуряалгын хүдэлмэриин хажуугаар үбһэ сабшалгаяа заашье һаатуулхагүй гэһэн зорилго урдаа табинхайбди.

К. ЖАЛСАРАЕВ,
Хурбын совхозой парткомой секретарь.

Хори.

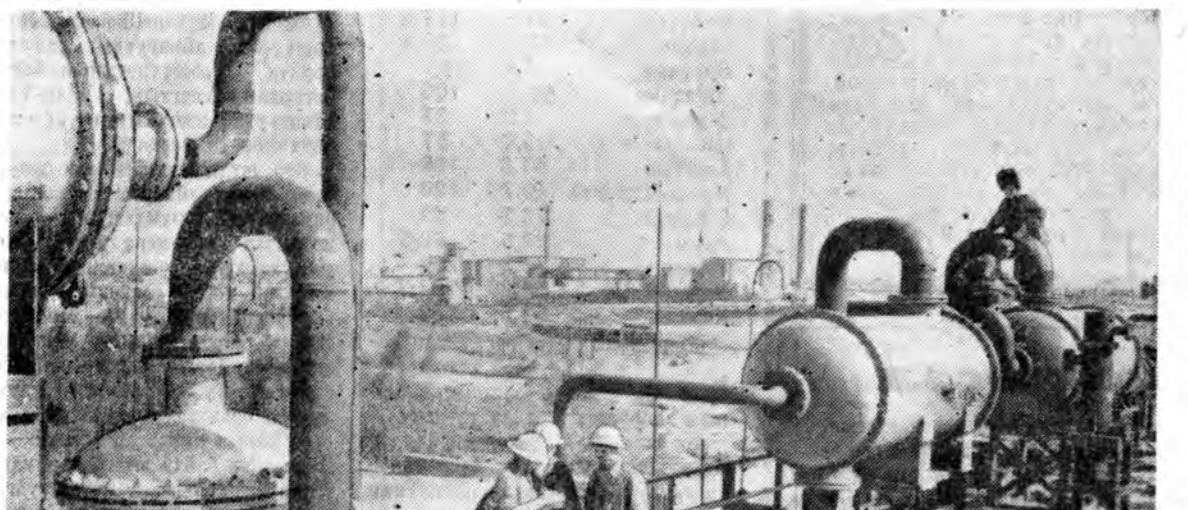
ХОЙТО ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ ХЭРЭГ ЛЭХЭЭР...

Энэ жэлдэ хура бороотой байжа, үбһэ ногоон һайнаар ургаа гээшэ. Энээнэй ашаар совхознай нёдондонойхиһоо нилээд ехэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ байнхай. Хэрбээ нёдондо энэ үедэ 19700 центнер үбһэ һүрилһэн байбал, энэ жэлдэ тэрэнээ 22 мянган центнертэ хүргөөбди.

Үбһэ хуряалга Билютын отделенидэ (эрхилэгшэнь нүхэр Д. Дашиев) һайнаар эмхидхэгдэбэ. Эндэ 5200 центнер үбһэн бэлдэгдэжэ, түсэб бүрин дүүргэгдээ. Эдэ үдэрнүүдтэ кукуруза хуряагдажа дүүрэхэеэ байна.

Байгша ондо адууһа малдаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлдээд, адагын 4 мянган центнер үбһэ, 3 мянган центнер зелёнко абахади.

Н. МЕЛЬНИКОВ,
Сэлэнгын совхозой директор.

АРХАНГЕЛЬСКА ОБЛАСТЬ. Кряжма нютаг урдань Вычегда мүрэнэй эрьедэхи дүлин балай деревни байһан юм. Мүнөө олон мянган хүн зонтой ехэ тосхон болонхой. Котласай целлюлозо-саарһанай комбинадай хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэд эндэ ажаһуудаг, ажалладаг. Энэ комбинат целлюлозо, саарһа, этиловэ спирт үйлэдбэрилнэ. Тэдэнь манай орон соохи ба хилын саанахи хэдэн зуун адресаар ябуулагдадаг байна.

Хойто зүгтэхи мантан томо үйлэдбэри хүгжэжэ үргэлжэлһөөр. Комбинадай гурбадахи ээлжээнэй барилга амжалтатайгаар ябуулагдана. Байгша оной һүүл тээшэ үшөө нэгэ томо завод ашаглалгада оруулагдаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Котласай целлюлозо-саарһанай комбинадай нэгэдэхи, хоёрдохи ээлжээнэй барилгын корпусууд фенольно заводой барилгын талмай дээрэһээ иимээр харагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

ЗЭДЫН АЙМАГТА

ЗАЛУУШУУЛАЙ БРИГА[ДА]

«Мир» колхозой залу[у]... ниитынгээ малда тэжээл бэл... гэдэ эдэбхитэйгээр хабаад... заншалтай юм. Эндэхи залу... лай үбһэшэдэй бригада... жэл хоёр мянган центнер... бэлэдхэжэ, аймаг дотороо... бригадануудай тоодо ороһон... нөө жэл баһал тиимэ бригад... гуулагдажа, Наринай отдел... Жэлтүрэ нютагта согтой ... хүбүүд басагадай эршэмтэ... энеэдэ зугаатай байдал зун... хан үеын нуга талые зэдэ... байгаа. Ахалагша классуу... һурагшад болон студентнэр... ридэһэн энэ бригадые «Мир»... хозой комсомолой комитет... ретарь Александр Бутухин... гойлоо.

Залуушуулай бригада га... шангаар ажаллахатаяа ... спортын элдэб һорёо наада... хидхэдэг, хөөрэлдөө, лекци... уран һайханай литература, ... журналнуудые уншажа, ... хоорондоо зүбшэн хөөрэлдэж... һан.

Ажалаа жэшээтэ һайнаар ... хидхэжэ, үдэртөө хэхэ хүдэл... уридшалан түсэблэжэ, хэн ... юу гүйсэдхэхые хараалдаг б... Энэнь үндэр бүтээсэтэйгөөр ... лаха арга боломжо олгоо ... Тус бригада өөһэдынгөө һай... раар хамагай хүшэр участ... даажа, эхэнхи ажалаа гара... дэг байгаа. Мүнөө жэл энэ ... да түрэл колхоздоо 1120 це... эрхим шанартай үбһэ б... үгөө. Бригада соонь эрхим ... лаараа шалгарһан түрүүш... Виктор Бутухин, студент Ге... дий Борисов, ахалагша кл... һурагшад Леонид Бальчугов, ... димир Гончаров гэгшэд ил... магтаалтай.

Залуушуулай бригадые у... дагша Александр Бутухин ... вада болохо Ажалай ба рев... онно алдар солын Бүхэ... съездэ делегадаар мүнөө ... байна.

ГЕКТАРҺАА—31 ЦЕНТНЕР

Аймагай Ленинэй нэрэ... колхозой эрхим луговод С... Федорович Таракановский ... публика дотороо мэдээжэ ... хой. Багахан талмайтай саб... дээрэһээ ехэ үбһэ тэжээл а... энэ луговод оролдодог. «Үбһ... гооной үндэр ургаса—үтэг... гэ, уһалалгын хүсэнһөө, ... долгото ажалаар туйлагдаха» ... Сергей Федорович хөөрэдэг.

Колхозойнгоо «Намаг» гэж... зарай 50 гектар сабшалан ... даажа абаад, тэрээн дээрэһ... бүриин 31 центнер үбһэ ... ондо хуряажа абаа. Иимэ ... ургаса энэ багта урдань ... шье байгаагүй юм.

Луговодой оролдосото а... ашаар даажа абаһан газар... үбһэ ногооной ургаса жэлһээ ... бүхэндэ дээшэлнэ. 1964 ондо ... газарайнгаа гектар бүриһөө ... да зэргээр 23, 1965 ондо ... центнер абаһан, харин мүнөө ... 31 центнертэ хүргэбэ бшуу.

Нүхэр Таракановский өөр... участогһаа мүнөө 24 томо гэ... һуринүүдые соможо абаа. ... нэйнь шанар тон һайн.

В. КЛОЧИХИН

ОКТЯБРИИН МҮНДЭЛҺЭН ОРОНДО

Ленинградай түбтэ, Фонтанкын эрьедэ, угаа һайхан байшан бии юм. Хани барисаанай байшан. Хилын саанаһаа ерэһэн айлшадтай ленинградайхид эндэ уулзадаг. Августын һүүлэй үдэрнүүдтэ хани барисаанай байшангай нюур талада студентнүүдэй зунай уласхоорондын III курсын һүлдэ тэмдэг дэлхэйн бүмбэрсэг дээгүүр татаһан сэнхир угалза бии болобо. «Студентнэр ба социальна дэбжэлтэ» гэһэн темээр 70 ороноһоо ерэһэн айлшад дискусси хэбэ. Дэлхэй дээрэ анха түрүүн табин жэлэйсээд тээ социалис революциин болоһон энэ хототой хари оронуудһаа ерэһэн студентнэр курсынгаа эхиндэ танилсаба. Үбэлэй ордониие добтолон абаха дохёо 1917 оной октябрьда үгэһэн суута крейсер «Аврорые» хилын саанахи студентнэр ехэтэ һонирхон харана.

Түрүүшын космонавтын нэрые газар дэлхэй дээрэхи студент бүхэн мэдэхэ. «Аша туһа ехэтэйгээр ажаллахыетнай хүсэнэб, хүндэтэ нүхэд. Энэ суглаан дэлхэйн һурагша залуушуудай бэе бэеэ ойлголсоходо, хани барисаагаа бэхижүүлхэдэнь туһалха байха. Аха дүүгэй ёһоор амаршалагша Юрий Гагарин» гэһэн, Ленинградта суглараһан хүбүүд, басагадта эльгээһэн телеграмма тэдэниие ехээр һонирхуулаа.

Суглаан эхилбэ. Хөөрэлдөөнүүд, үгэ буляалдаанууд, Ленинградай дээдэ һургуулинуудай студентнэртэй, завод болон фабрикануудай залуу хүдэлмэришэдтэй уулзалга эхилбэ. Энэ хотын хүн зоной гурбанай нэгэн болохо залуушуул хотын политическэ, ажахын, соёлой ажабайдалда тон эдэбхитэй үүргэ дүүргэдэг гэжэ айлшад мэдэбэ.

Бүхы врачнуудай, багшанарай, артистнуудай олониинь, Ленинградай бүхы инженернүүдэй 60 процентнь 30 наһа гүйсөөгүй хүнүүд. Дээдэ һургуулинуудай студентнэрэй соведүүд хилын саанахи 50 университет болон колледжнүүдтэй хани барисаатай байдаг. Ленинградай студентнэр 1964, 1965 онуудта шэнэ посёлогуудые барихадань алжир студентнэртэ һайн дураараа туһалаа һэн. Нёдондо зун 40 мянган студентнэр, тэрэ тоодо ленинградайхид, тэмсэжэ байгаа Вьетнамай жасада ехэ мүнгэ оруулаа һэн.

Дэбжэлтын, национальна талаараа бэеэ даадаг болохын түлөө хайшан гэжэ тэмсэжэ байһан тухайдаа, сүлөөрһэн шэнэ гүрэнүүдэй экономическа байгуулалтада хабаадалсажа байһан тухайдаа айлшад совет үетэндөө хөөрэбэ.

Ленинградта болоһон уулзалгада хабаадагшад һанамжануудаа иигэжэ хэлэбэ.

«Студентнэр ба социальна дэбжэлтэ» гэһэн темэ угаа ехэ байна. Тэдэнэрэй сэхэ гү, али нюусаар хабаададаггүй орон үгы шахуу юм. Азиин, Африкын, Латиин Америкын оронуудта национально-сүлөөрэлгын тэмсэлтэй студентнэрэй хүдэлөөнтэй нягта холбоотойгоор ябажа байһан оронуудай олон түлөөлэгшэд эндэ байлсаба. Энэ тэмсэлэй талаар дүй дүршэлөө абалсаха гээшэ манда тон шухала гэжэ Эквадорой университедэй студентнэрэй федерациин президентын орлогшо Энрикс Галыгас хэлэбэ.

«Энэ уулзалга социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэдэг бүхы оронуудай студентнэрэй ябуулжа байгаа ехэ хүдэлмэриин багахан х[э]бинь болоно. Бүхы дэлхэй дээрэ тэмсэжэ байгаа студентнэрэй дуу[ла]мантай нэгэ һаналтан олон гээд мэдэһэн бидэнэр энэ хүдэлмэреэ бүри эршэтэйгээр үргэлжэлүүлхэбди» гэжэ Басутолендын студентнэрэй африканска нэгэдэлэй түлөөлэгшэ Тумсанг Летсис хэлээ.

«Ленинградай алдар габьяа» гэһэн фильм намда тон ехээр нүлөөлбэ. Энээнһээ түрүүн Освенцимэй аймшагтай ушарнууд тухай документальна фильмүүдые хараһан байгааб. Фашизм ба расизм гээшэ хүн түрэлтэнэй түүхэдэхи эгээл аймшагтай, хорото зүйл мүн гэжэ үшөө дахин этигэбэб»—гэжэ ФРГ-һээ ерэһэн студент Ульрих Циммерман хэлэбэ.

Шиидхэгдээгүй асуудал орон бүхэнэй студентнэртэ олон бии. Тиибэшье, орон бүхэнэй студентнэртэ хамтын нэгэл зорилго бии юм. Тэрэнь хадаа эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ хэрэг болоно. Советскэ Союзда болодог Уласхоорондын студентнэрэй курсын гурбадахи зунай уулзалгын амжалта энээгээр тайлбарилагдана.

Феликс КОНИЧЕВ.
(АПН).

ХУЛИГАНТАЛГА ҺЭРГЫЛХЭ, ХЭҺЭЭХЭ!

НИИТЫН ГУРИМ хазагайруулха ябадалтай, хулиганталгатай хатуу шанга тэмсэл ябуулха тухай манай парти, правительство айхабтар шухала тогтоол, указуудые баталан абанхай. Энэнь хүн зоной эрилтэтэй тон тааралдана.

Теэдшье социалис хуули ёһо нарин нягтаар сахиһанай аша туһаар ажахые хүгжөөхэ хэрэг саашадаа улам амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ, гүрэнэй болон ажалай журам улам бэхижүүлэгдэхэ, коммунис байгуулалтын зорилгонууд жэншэдгүйгөөр бэелүүлэгдэхэ байна ха юм.

Социалис хуули ёһо бэхижүүлхэ талаар бүхы орон соохидоол адляар манай республика дотор бага бэшэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Энээнэй эсэстэ гэмтэ ябадал гаргалга, сүүдтэ оролго жэлһээ жэлдэ улам үсөөрнэ. Манай республика дотор 1958 оной жэшээгээр сүүдтэ оролго 30 тухай процентээр доошоо оронхой.

Гэбэшье, хэрбээ юрэнхы дээрээ сүүдтэ оролгын саг үргэлжэ үсөөржэ байбашье, харин хулиганталга үсөөрнэгүй.

Ниитын гурим бүдүүлигээр хазагайруулха ябадалай ушар шалтагааниинь юун гээшэб? Капиталис общество дотор оршодог ажалгүйдэлгэ, үгырэлгэ гэхэ мэтын социальна ямаршье шалтагаанууд манай орон дотор үгы. Тиигэбэшье ниитын гуримые, социалис ажаһуудалай дүримүүдые хүндэлхэгүй ябадалай үсөөн бэшэ ушар шалтагаанууд бии. Энээн тухайда дэлгэрэнгы хөөрэлдөөнүүд болоһон, хэблэлэй хуудаһанууд дээрэ бага бэшээр толилогдоһон.

Хүн гээшэ бэеэ задагай һуугаар абажа ябаһанай, архи ууһанай, хамагай түрүүн хара аминайнгаа хэрэг хараһанай эсэстэ хулиганай харгыда ороно ха юм.

Зарим тушаал даагшад, зарим эрхэтэд хулиганталгые тэрэ доронь балшыса элирүүлжэ, гэмтэ нюурые абаһаар лэ харюусалгада хабаадуулхын хойноһоо оролдоногүй. Энэ талаар хэдэн жэшээ баримтануудые дурдая. Зэдын комбинадай Первомайска руднигта урдань хоёр дахин сүүдлүүлэгдэһэн слесарь Рогозин гэдэг хүдэлжэ байгаа. Тэрэ хадаа хоёр жэлэй турша дотор хододоо архи уудаг, ажалһаа саг үргэлжэ гээгдэдэг, хүдэлмэриин үедэ олоороо архидалга эмхидхэдэг, түрүү хүдэлмэришэдые сохидог, һанаандань таараагүй хүнүүдые муухайгаар занадаг һэн. Гэбэшье, ниитын эмхинүүд энэ хүниие амадаха талаар ямаршье хэмжээ абаагүй байһан аад, харин лэ руднигай директорые хутага барижа бэдэрһэнэйнь, профсоюзай рудкомой түрүүлэгшые сохиһоной һүүлээр лэ һандагай һүүхэ табилдажа, тэрэниие хуулиин харюусалгада хабаадуулһан, сүүдтэ үгэһэн байна ха юм.

Таряа тушаан абалгын Зэдын пунктда урдань гурба дахин сүүдлэгдэһэн Кафидов гэдэг электрогагнууршаар хүдэлхэдөө, ходо һогтуугаар ажалдаа гарадаг, олонхи ушарта хүдэлмэреэ орхёод, зайгуултажа ябашадаг һэн. Ингэхэдэнь хэншье анир гараагүй. Энэ оной январиин эхин багта тэрэ Кафидов хүдэлмэриин үедэ архидалга эмхидхээд, тэрэнэйнгээ һүүлээр бүхы хүдэлмэришэдые намнажа тарааһан, директорые хэрзэгыгээр занаһан, механигай нюрга руу хутагаар хадхаһан. Тиигэжэ аашалжа байтараа баригдаа ха юм.

Имэрхүү жэшээнүүдые үшөө тооложо болоно. Энэ хоёр баримта дээрэһээ юун тодорноб гэхэдэ, үйлэдбэри дээрэ зарим хүнүүдэй тааламжагүй муухай аяг ааша гаргажа ябахадань, абаһаар лэ хэрэгсээгдэнэгүй.

Коллективүүд хадаа имэ гэмтэ ябадал хэлгэдэнь хүргэнгүй, дурсагдаһан хүнүүдые хорижолжо, амадаха аргатай байгаа бшуу.

Хулигантагшадай 96 процентнь имагтал һогтуу галзуугаар лэ гэмтэ ябадал үйлэдэнэ гэжэ сүүдэй хэрэг харуулна. Архидалгатай тэмсэл коллектив бүхэнэй үдэр бүриин хэрэг болоожо шадаагүй. Зарим коллективүүдтэ, хүдэлмэришэдэй болон студентнэрэй хамтын байрануудта олоороо хододоо архидаха баримтанууд үзэгдэнэ. Имэ жэгшүүритэ ушарнууд тушаа хэншье анхаралаа табингүй орхижорхино. Үгышье бол миин лэ ёһо дүүргээд лэ орхижорхихо ябадал гаргана. Жэшээнь, 12-дохи ГПТУ-гай нэгэдэхи бүлэгэйхид архидаһанайнь түлөө Бурдуковский, Лазаренко, Манаенко гэгшэдые зүбшэн хэлсээ һэн. Тиихэдэ суглаан дээр эдэниие шүүмжэлжэ нэгэшье хүн үгэ хэлээгүй, ниитын гурим хазагайруулагшад өөһэдөө юушье хөөрэжэ үгөөгүй. Энээнэй эсэстэ суглаан ямаршье шиидхэбэригүйгөөр хаагдашоо һэн ха. Имэ хайша хэрэг һулаар хандахадань, Бурдуковский, Манаенко гэгшэд байгша оной мартын 19-дэ, суглаанай һүүлээр дүрбэ хоноһон хойно, һогтуугаар хүниие гоноһон байха юм.

Мүн элдэб эсын эдеэлэлгэ, архидалгатайгаар ойн баярай үдэшэнүүдые үнгэргэхэ ушарнууд үзэгдэнэ. Жэшээнь, Зэдын комбинадай барилгын материалнуудай цехэй комсомолой организациинхид залуушуулай нэгэ үдэшые үнгэргэхэдөө ехээр архидаһан, һүүлээрнь олоороо наншалдаһан гээшэ.

Гадна коллектив бүхэндэ ажалшадай амаралтые зүбөөр эмхидхэхэ гээшэ тон шухала асуудал болоно. Тиихэдээ хулигантагшадай гурбанайнь хоёр тухай хуби имагтал 30 наһа хүрөөдүй залуушуул байһыень анхаралдаа абамаар. Үшөө юуб гэхэдэ, жэгшүүритэ ааша гаргагшадай 17 процентнь оройдоо дүрбэн класс дүүргэһэн, хахадынь шахуу доловоон класс хүрэтэр арайхан һураһан байна. Энэ хадаа бүгэдэниитын найман жэлэй һуралсал тушаа хуулиин хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэһэнэй гэршэ болоно. Мүн элдэб янзын һалбаринуудта хүдэлдэг тиимэ залуушуулай олонхидынь коллективэйнгээ ниитын ажабайдалда, уранһайханай бүлгэмдэ, физкультурно-спортивна хүдэлмэридэ хабаадалсадаггүй. хүдэлмэришэдэй болон хүдөөгэй залуушуулай һургуулинуудта һуралсадаггүй байба.

Олохон коллективүүдэй ниитын эмхи зургаанууд залуушуулые һайн дуранай организацинуудай ажал хүдэлмэридэ хабаадуулха, хүдэлмэришэдэй болон хүдөөгэй залуушуулай һургуулинуудта элсүүлхэ талаар үшөөл ёһоор оролдоногүй. Теэд имагтал эрдэм болбосорол, хүмүүжэл багатай байһанай эсэстэ зарим хүнүүд ходо архи ууха, ниитын гурим хазагайруулха туйлдаа хүрэнэ.

Мүн хүн зоной амаралта һайнаар эмхидхэхэ, залуушуулые физкультура болон спортын ажал хүдэлмэридэ, уранһайханай бүлгэмдэ хабаадуулха, һуралсалда элсүүлхэ талаар аргагүй ехэ анхарал оролдолго гаргаха ёһотойбди.

Гэбэшье, хулиган ябадалтай эбсэшэгүй хатуу шангаар тэмсэхэ, энэ талаар гаргагдаһан засагай гүрын шэнэ тогтоол болон указуудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ гээшэ гол шухала зорилгомнай болоно. Хулиганталгатай ямаршье хүлисэлгүйгөөр, эрилшиидэнгеэр тэмсэхэ тухай В. И. Ленин онсо эрилтэ табяа бэлэй. Тэрэ ингэжэ бэшээ һэн. «Эдэ дайсадые бүхы хүн зоной тусхай хиналта доро абаха хэрэгтэй, социалис обществын гурим болон хуулинуудые заахашье хазагайруулаа һаань, тэдэниие хайра гамгүйгөөр хэһээхэ хэрэгтэй. Энэ талаар элдэб янзын һуладалга, элдэб янзын маргалга, элдэб янзын зөөлэдэлгэ социализмын үмэнэ айхабтар ехэ гэмтэ ябадал болохо байна».

Ниитын гурим эбдэһэн хулиганнуудые В. И. Ленин арадай дайсануудтай жэшээлһэн юм. «Арадай эдэ дайсадта, социализмын дайсадта, ажалшадай дайсадта ямаршье хайра гам байхагүй. Жүүлигүүд, хубалза этэгээдүүд болон хулигануудта ами бэеэ гамнангүй дай соносхохо...» — гэжэ тэмдэглээ һэн.

Энэ гайхамшаг эрилтэнүүд мүнөө шэнэ гараһан тогтоол, указуудтай яаһан зохидоор таараланаб!

Гэхэтэй хамта хулиганталгатай сэхэ тэмсэл ябуулдаг захиргаанай эмхи зургаанууд улам шударгы шангаар хүдэлхэ болоно. Энэ талаар үшөө горитойхон дутагдалнуудтайбди.

Зарим газарнуудта жэжэ хулиганталгые үшөө обёорхогүй, хүлисэхэ баримтанууд һулагүй үзэгдэнэ. Энэ—жэгшүүритэ аяг ааша гаргаха ябадалай хүрьһые эсэслэн усадхаха болонобди.

Бүгэдэ ниитээрээ эбтэй эетэйгээр оролсожо, хулигантаха ябадалые эсэстэнь хүрэтэр усадхая!

М. МОГНОНОВ,
Буряадай АССР-эй Верховно Сүүдэй Түрүүлэгшэ.

Улаан-Үдын пристаниин хүдэлмэришэдэй коллектив шэнэ ургаса хуряалгын хаһа сагые амжалтатай түгэсөөр угтажа, эдэ баржануудта таряа зөөлгын хүдэлмэрие эршэмтэй шангаар ябуулжа байна.

Энэ сезондо хамта дээрээ 5 мянга гаран тонно таряан зөөгдэхээр хараалагдана. Шэнэ ургаһанай ехэнхи хубинь Харлан, Бааргын Адаг, Суулга, Пашино гэхэн холын пристаньнуудһаа зөөгдэнэ.

Мүнөө бүхы баржанууд болон теплоходууд тордиһогүйгөөр ашаа зөөжэ эхилэнхэй. Тэдэнэй ажал хүдэлмэри тусхай графигай еһоор эмхидхэгдээ. Диспетчер Валерий Александрович Бодин, радистка Галина Григорьевна Березовская гэгшэд өөһэдынгөө үялгануудые эрхим һайнаар дүүргэнэ.

Таряа зөөлгын хүдэлмэрие «Мир», «Дружба» теплоходуудай ажалшадынхид илангаяа шалгархы һайнаар ябуулна. Тэдэнэр эдэ баржануудта шэнэ ургасын дээжые Хэрээшэ гэжэ газарһаа зөөжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Диспетчер В. А. Бодин, радистка Г. Г. Березовская гэгшэд.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

АВГУСТ ТҮМЭР замшадта бэрхэшээлтэй һара байба. Промышленна предприятинуудай үйлэдбэрилдэг продукци хэрэглэгшэдтэнь зөөхын тула үдэр бүхэндэ олон вагон хэрэгтэй болобо. Колхоз, совхозуудай ургуулһан шэнэ ургаса шэрэхэ саг ерэнхэй. Имэ сагта түмэр замай Улаан-Үдын отделениинхид вагонуудаар дутагдажа, шахардуу байдалда ороһон байгаа. Шэнэ ургасын таряа шэрэхэ олон автомашинанууд Баруун-Сибирь эльгээгдэһэн юм. Мүн вагонуудшье тиишэ ябуулагдажа, таряа зөөлгэдэ хэрэглэгдээ.

ОЛОНОЙ ДЭМЖЭЛГЭЭР...

Вагонууд дутагдана гэжэ гараа дэлгээд һууха бэшэ. Юу хэхэ, ямар хэмжээ абаха хэрэгтэйб? Вагонуудые миин байлгаха ушар усадхаха, ашаатай вагонуудые түргэнөөр сүлөөлжэ, ашаа тээжэ ябуулха нэгэл арга бии гэжэ түмэр замшад ойлгоо. Тэрэл арга боломжоёо дууһан һайнаар хэрэглэхэ, промышленна предприятинуудай продукци, колхоз, совхозуудай ургуулһан таряа удаан хэбтүүлэнгүй хэрэгтэй тээшэнь эльгээжэ байха гэжэ түмэр замшад шиидэбэ.

Түмэр замай отделениин диспетчернүүд нэн түрүүн энэ асуудал зүбшэн хэлсэжэ үзэһэн юм. Отделенидэмнай олон вагон дутагдажа, тиимэһээ ашаатай вагонуудые удаан байлгажа болохогүй, ашаа түргөөр буулгаха, ашаха ажал һаадгүйгөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй гэжэ тэдэнэр ойлгуулжа үгэһэн, иимэ тэмсэл эмхидхэхыень бүхы коллективээ уряалһан.

Отделениин станцинуудта ашаа асаржа ябаһан поезднуудай ябаса түргэдхэхэ талаар хэмжээн абтаа. Поезднуудые ябуулдаг бригаданууд вагонуудай эрьесэ түргэдхэхын түлөө хоорондоо мүрысэжэ эхилбэ. Ашаа абадаг, ашаа ашадаг предприятинуудай транспортна цехүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, ашаа шэгнэгшэд вагонуудые удаан байлгангүй ябуулха ажал эмхидхээ.

Һарын үнгэрхэдэ энэ тэмсэлэй дүн согсологдобо. Энэ үрэ дүн бүхы түмэр замшадые баясуулаа.

Вагонуудые миин байлгаха ушар хараалагдаһан нормоһоо 2,17 часаар хороогдоһон байна. Энээнэй ашаар олон вагонуудһаа ашаан болзорһоо урид буулгагдажа, ондоо продукци, таряан тээгдэжэ ябуулагдаа. Бүхы дээрээ августа соо 5.414 вагон сүлөөлэгдэжэ, шэнэ ашаан тээгдэһэн байна. Вагонуудые миин байлгахагүйн түлөө тэмсэл эмхидхэһэнэй ашаар элдэб янзын продукци, таряан хэбтүүлэгдэнгүй ашагдажа, ябуулагдажа байгаа.

Энэ тэмсэлдэ олон станциин коллективүүд шалгарба. Улаан-Үдэ станциинхид вагонуудай миин байха сагые нормоһоонь 4 часаар хорооожо шадаа. Наушки станциин коллектив 1,8 часаар, Заудинск станциинхид 1,1 часаар хороогоо. Вагонуудай миин байха сагые нилээд бага болгоһоной ашаар эдэ станциин хүдэлмэрилэгшэд 1000 шахуу вагондо нэмэлтэ ашаа ашажа ябуулһан.

Тиихэдэ отделениин зарим станцинуудай коллективүүд вагонуудай миин байха сагые хорооожо шадаагүйһөө гадна, олон вагон миин байлгажа, ашаа тээлгые һаатуулаа. Арба гаран станци вагонуудые байлгаха нормо дүүргээгүй. Шулуутай станциин коллективэй гэмээр 134 вагон, Загастай станциинхидай гэмээр 147 вагон саг соогоо ашагдангүй байна. Мүн Харанхы, Онохой станциин хүдэлмэришэд олон вагон миин байлгаба. Хэрбээ бүхы станцинуудай коллективүүдэй ёһотоор тэмсэжэ, хэмжээ абаһан байгаа һаань, нэмэлтэ олон вагонуудта ашаан тээгдэжэ ябуулагдаха байгаа.

М. САВЕЛЬЕВ.

ЭЛДЭБ ҺОНИН

НОГООН ЭДЕЭНЭЙ МАСТЕР

Ивалгын туршалгын-үйлэдбэриин ажахыда Анна Будаевна Дымбрылова арбаад гаран жэлдэ овощ ургуулагшаар хүдэлнэ. Мүнөө үедэ нүхэр Дымбрылова бригадые даана. Тэрэнэй даадаг бригадын коллектив жэлһээ жэлдэ овощ ехээр ургуулжа, городой зониие ногоон эдеэгээр хангалгада хубитаяа оруулалсана.

Энэ жэл тус бригада 25 гектар дээрэ овощ ургуулаа. Тэрэнһээнь баян ургаса абтана.

Овощой үндэр ургасын мастер Анна Будаевна һайн ажалайнгаа түлөө олон удаа шагналда хүртөө юм.

ЗУУҺАА—ЗУУ

Аймаг дотор хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ ажал хүдэлмэри түлэг дундаа ябана. «Искра» колхозой ахалагша хонишон И Мясниковой отарын коллектив һайн бэлэдхэлтэй.

Тэрэнэй отара нёдондо жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга абажа, хонин бүриһөө 4,3 килограмм нооһо хайшалаа һэн.

Мүнөө үедэ 409 эхэ хонидой 300-ниинь үрэжүүлэгдээд байна. Үрэжүүлгын хүдэлмэрие ахалагша хонишон өөрөө ударидана һаядаа хонид булта үрэжүүлэгдэжэ дүүргэгдэхэнь.

ЭХЭ ОРОНОЙ АМБААРТА—ЭРХИМ ОРООҺОН

«Советская Россия» колхозой таряашад таряа хуряалгые түргөөр, поточно аргаар ябуулха гэһэн мухар-шэбэрэйхидэй үүсхэлые дэмжээд, ургаса хуряалгада эмхитэйгээр оробо.

Владимир Люценко, Евсей Алексеев болон Петр Китаев гэгшэдэй комбайнай агрегадууд шэниисэ хуряажа эхилээ. Үдэр бүхэндэ тэдэнэр халаанайнгаа даабари 110—120 процент дүүргэнэ.

Шэнэ ургасын 550 центнер эрхим шэниисэ гүрэнэй тушаан абалгын пунктда абаашагдаад байна.

Н. ХАЗУЕВ.
Улаан-Үдын аймаг.

Композитор Владимир Власовай «Асель» гэжэ балет Ленинскэ шангай лауреат Чингиз Айтматовай «Улаахан пулаадайм шэмэг болоһон уляангирхан» гэжэ повестиин удхые дагуулан зохёогдонхой. Энэнь мүнөө жэл СССР-эй Ехэ театрай сценэ дээрэ табигдахаяа байна.

Тус баледые табиха залуу балетмейстер Олег Виноградов Аселиин партиие РСФСР-эй арадай артистка Нина Тимофееватай бэлдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: О. Виноградов, Н. Тимофеева репетициин үедэ.

АПН-эй фото.

РАССКАЗ

Ким ИЛЬИН

ҺҮҮЛШЫН АМИСХАЛ

Нээлгээтэй сонхоор баруун хадын орой тобойн харагдана. Ханын саана мойһоной набшаһанай һаршаганаха дуулдана. Наран үшөө гараагүй. Теэд хадын орой саада талаһаа бултайгаагүй наранай элшээр алтаар шэрдүүлэн ялалзашана.

Андрей Тулонович хёрхо нюдөөрөө сонхо руу хилам хараад, толгойгоо подушка дээрэ дахин унагаажархиба. Хажуудань зэргэлжэ һууһан Надмид нюурайнь хүлһые аалиханаар аршажа, подушкыень заһана.

«Сонходо дүтэлүүлэгты, — агаарта...» — гэжэ Андрей Тулонович амаа хүдэлгэбэ. Надмидай хүршэ таһалга руу гарахатай сасуу гурбан хүбүүдынь орожо (баарһад даа, хэдыдэхи сүүдхэеэ унтаагүй гээшэб), эсэгээ оротойень хүнгэхэнөөр үргөөд, нээлгээтэй сонхо доро табижархинад. Андрей Тулонович хүбүүдээ харахадаа энеэбхилхээ һанабашье, үбшэнэй хүсые диилэжэ шадабагүй: аманиинь хажуу тээшээ татагад гээд зогсошобо.

Эртэ үглөөнэй һэбшээндэ стол дээрэхи саарһан таһалга соогуур томо эрбээхэйдэл адли эрьелдэн, арбалзашаба. Андрей Тулоновичын буурал үһэн һабхалзан үлеэгдэбэ. Надмид мэгдэн:

— Хүбүүд, абамнай хүйтэ абаха, орынь холодуулая, — гэбэ. Һамганайнгаа хэлэһэниие дуулажа, үбгэжөөл «эндэһээмни бү хүдэлгэгты» гэһэн тэмдэг үгэн, арайханаар толгойгоо һэжэрбэ.

Наран одоошье хөөрэн гаража, баруун хадын тохойе эмээллэн һуушаба. Зүгөөр һайн үдэр болохо хэбэргүй: огторгой баруун хаяаһаа бүрхэжэ эхилбэ. Үүлэд бөөгэнэжэ, түрсэлдэнэ. Һэбшээншье тогтожо, газаа нэгэ доро намдуу болошоно.

Андрей Тулоновичын шуһаа татажа, сайхюушаһан шарай гэнтэ улайхадан, ами орожо эхилхыень харахадаа Надмидай досоо үниинэй үгы болоһон найдал түрэжэ эхилбэ. Нюдөө анаад хүндөөр амисхалжа хэбтэһэн үбгэнэйнгөө хажууда амяа даран, гараашье хүдэлгэхээ айшоод һууна. «Үшөө жэл соошье, һара соошье амиды ябыш даа, бодохо аргагүй һаа нюураашье харуулаад хэбтыш даа, инагни...» — гэжэ бодон, нюдөөрөө дүүрэн уһа гүйлгэн сэдьхэнэ. «Байлдаан соогуур ябахадаа дайсанай һомонһоо, һэлмэһээ унаагүй аад лэ, үбшэндэ дайрагдаха ямар хуби заяам даа...»

Тэнгэри улам бүрхэжэ, хаанашьеб даа, дүтэхэнэ сахилгаан няжаганаба. Сахилгаантай зэргэ бороон орожо эхилбэ. Андрей Тулонович дахяад нюдөө хаража, толгой доромни үшөө подушка хэгты гэжэ гуйба. Үргэжэ подушка табиха зуура минута үнгэрөө гү, үгы гү — эсэжэ хүлэршэбэ. Надмид бүри болгоомжотойгоор хүлһыень аршана.

Бороон улам шааяна. Дахин сахилгаанай няжаганахатай сасуу Андрей Тулонович арбан юһэн ондо тохёолдоһон нэгэ ушарые ойндоо оруулжархиба.

...Колчагай сэрэг үй бута сохигдожо, Сибириин «хаан», адмирал Ангарын хүйтэн уһанда шунгажа һалаба. Адмирал аад лэ, океанда бэшэ, мүрэн соо уһа залгиха—хуби заяанай шог энеэдэн энэ бэшэ аал? Колчагай һалабашье үсөөн бэшэ сагаантан ой тайгаар зугадажа, буугаа хуряахаяа огто мэндээгүй. Бага, ехэ атаманууд, һүни үдэрөөр һархяагта адли ургаһан «хааханууд» Эрхүүгэй губерниин үргэн дэлгэр дайдаар үлэн шонодтол адли халтад гэһэн юумые хаха татажа, улаантаниие, шэнэ засагай тала баригшадые булангай саанаһаа буудажа, алажа эхилээ бэлэй. Тэдэнэй дунда хаанай унтер офицер ябаһан мүнөө атаман Зиновьев болоһон зэрлиг аашануудаараа илгарагша һэн.

Андрей Модосонов хорёод үдэр соо хүбшэ тайга соогуур сэрэгшэдээ дахуулан, хэбтэжэ амарха, хубсаһа хунараа хатааха сүлөөгүй ябана. Тамхин дууһаһаар үниинэй. Хилээмэ хараагүй бүришье үни болонхойнууд. «Хэрэг бүтэхээ болёо», «хорон хооһоор зобонобди» гэжэ гэмшэлдэхэ, доогуур шэбэнэлдэхэ бүришье олошорбо. Хэтэрхэдээ нэгэ үглөөгүүр Данзанай Баанси гэдэг сэрэгшэ үгы болошоһон байба. Түрүүшээр «төөришөө гү?» гэлдэжэ байхадань Сэрэн Содбоев сухалтайгаар дуугарба:

— Шудхэршни, патронуудыемни һугалбал! Патронташаймни бүһые хутагаар эсхэжэрхиһэн байбал, харыт...

Заахан отрядай комиссар Андрей Модосоновой һарһан доро шэбшэлгэтэ боложо байхадань, командир Иван Белоусов мүр дээрэнь гараа табижа:

— Зай, комиссар, юун гэжэ һананаш?— гэбэ.

— Мэдэнэгүйб....—Андрей сухалтайгаар шэбэнэбэ.

— Мэдэхэ ёһотойш, комиссар мэдэхэ ёһотой.

Модосонов сэрэгшэдээ суглуулаад хөөрэлдэбэ.

— Тайга соо хори хоноходоо гэмшэхэ гээшэмнай болохогүй хэрэг. Хэн бусаха хүсэлэнтэйб—бусаг, бидэнэр барихагүйбди. Тамхи, хилээмэшьегүй һаа, бидэнэр харгыһаа хулжахагүйбди. Хулжаа хадамнай шуһан адхарха. Зиновьев бандит манда өөрөө ерэжэ, намайе баригты гэхэгүй...

Андрей Тулонович аалияр ёолоод абаба. Надмид ватаар амыень аршажа, аалияр дуугарна:

— Уһа ууха гүш, Андюша? Андрей Тулонович урдаһаань илдамханаар хаража, толгойгоо һэжэрнэ.

—Сонхоёо хаахамнай гү? Хүйтэн лэ.

— Байг... нээлгээтэй байг... Газаа гаража, хүл нюсэгөөр гүйшэхэ дурамни хүрэнэ...

Андрей Тулонович нюдөө дахин анина. Аяар тиихэдэхи ушар кинодо хараһан нэгэ үзэгдэл дахин нюдэндэнь харагдана. Юун болоо һэм тиихэдэ, хөөрэлдөөнэй һүүлээр? Аа... Буудалдаан, нарьеэн...

Хойто үглөөгүүр һэмээхэнээр ябаһан сэрэгшэд бандидуудай отгого дүтэлбэ. Мүрдэхээ болёо гэжэ һанаад, Зиновьев түүдэг носоожо, хоёр үдэрэй амаралта соносхоһон байгаа. Буудалдаан унжагайрбагүй. Зиновьев эшээндээ шэбээлһэн баабгайдал хайша хайшаа харайгаад һалаа һэн.

Шархатаһан Андрей винтовкоёо тулан, унтараагүй түүдэгэй хажууда ерэбэ. Бэеэ тушааһан бандидууд доошоо харан зогсонод (улаантанай урдаһаа сэхэ харахаяа айнад хэбэртэй). Андрей Иван Белоусов хоёрой урда сэрэгшэд заахан хүгшөөдэйе асаржа байлгаба. Үгы, һуулгаба (байха аргагүй һэн). Сагаан үһэтэй, хаташаһан хара даг бэень самсынгаа хахархайгаар харагдана. Уршалаатай нюур, баруун хасартань үшөө эдэгээгүй һорьбо. Хүгшөөдэй гэнтэ уйлажархиба:

— Андрей, танинагүй гүш?

Андрей дуу гарахатайнь сасуу урдаһаань гүйн гэхэдэ, шархатай хүл дээрээ унажа, мэдээгээ алдажархиба.

Тэрэ хүгшөөдэй—Надмид байгаа һэн. Эрхүүдэ комсомолой даабаряар эльгээгдэһэн аад лэ, харгыдаа бандидуудта баригдаад, ингэжэ зобожо ябаа бэлэй. Бандидууд тэрэниие алаагүй, хэн нэгэнэйнгээ улаантанай гарта ороо хада гү, али өөрөөшье муу үйлэдэ ороо хадаа: «харыт, бидэнэр алуурша бэшэбди, үзэл сурталай түлөө тэмсэгшэбди» гэжэ хэлэхэ хоолохараатай бодол Зиновьевой хара сэдьхэлдэ түрэһэн байгаа бшуу...

— Надмид... Хаанабши...

— Би эндэб, Андрюша.

— Надмид, үхибүүдыемни ерэхэ гэ...

Надмид һардшье гэнгүй гүйн бодоод, таһалга руу ороно.

— Абатнай урина.

Андрей Тулонович һуладашаһан гараараа хүбүүдэйнгээ гарнуудые ээлжээгээр эльбээд, дүтэлэгты гэһэн тэмдэг үгэбэ.

— Эжыгээ... эжыгээ... һайн һайханаар абажа ябагты. Хүл дээрэтнай бодхообди...—гэжэ арайхан хэлээд, уйлажа байһан һамган тээшээ хаража, нэмэнэ:

— Бү уйла, сэрэгшэ нэрээ бү марта...

Андрей Тулонович граждан дайнай үедэ барижа ябаһан һэлмыемни асаргты гэжэ гуйба. Һэлмынгээ мүнгэн барюул эльбэжэ, гартамни барюулагты гэбэ. Хүбүүдынь гартань һэлмын эшэ барюулба. Зааһан хаташаһан сагаан гар энэ хүндэ һэлмые барижа, дайсадые хайрагүйгөөр хиргадаг һэн гэжэ мүнөө огто үнэншэнэгүй. Теэд үнэндөө Модосоновой морин добтолгоо ороходо дайсад һүгэдэн тэрьедэгшэ бэлэй.

Бороогой дуһалнууд сонхын шал дээрэ мориной табгайдал табжаганана. Сахилгаан нарьеһээр.

Андрей Тулонович үргэжэ бодхохые гуйба. Арюун агаарта, һалхинда нюураа тодоһондол баяртай, Надмидайнгаа урдаһаа энеэбхилээд, түрэһэн үхибүүдээ шарайшалжа, сонходо бүри дүтэлүүлэгты гэбэ. Өөрөө бодохоёо һанаһандал хоёр гараараа хоёр хүбүүнэйнгээ мүр дээрэ тулажа, өөдөө дүмэһэн аад лэ гэнтэ толгойгоо гунхуулжархиба.

Тэдэнэрэй эсэгээ аалияр орон дээрэ табихада, бороон тогтожо, сахилгаан хаанашьеб аяар саана лүжэгэнэхэдэжэ байгаа бэлэй.

Амидыдаа амарха сагые мэдээгүй комиссар мүнхэ нойроор нойрсобо.

«Модые олон янзаар ашаглаһанай, химическэ ба химикомеханическа аргаар модо болбосоруулгын хэрэг эрид һайжаруулһанай үндэһөөр ой модоной, целлюлозно-саарһанай, модо болбосоруулдаг промышленностиин бүридэлые эли бодо һайжаруулха» гэжэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд дотор хараалагданхай.

Красноярска хизаарта баригдажа байгаа Маклаково-Енисейн модоной промышленностиин бүхэг предприятинууд эдэ эрилтэнүүдтэ бүрин харюусаха.

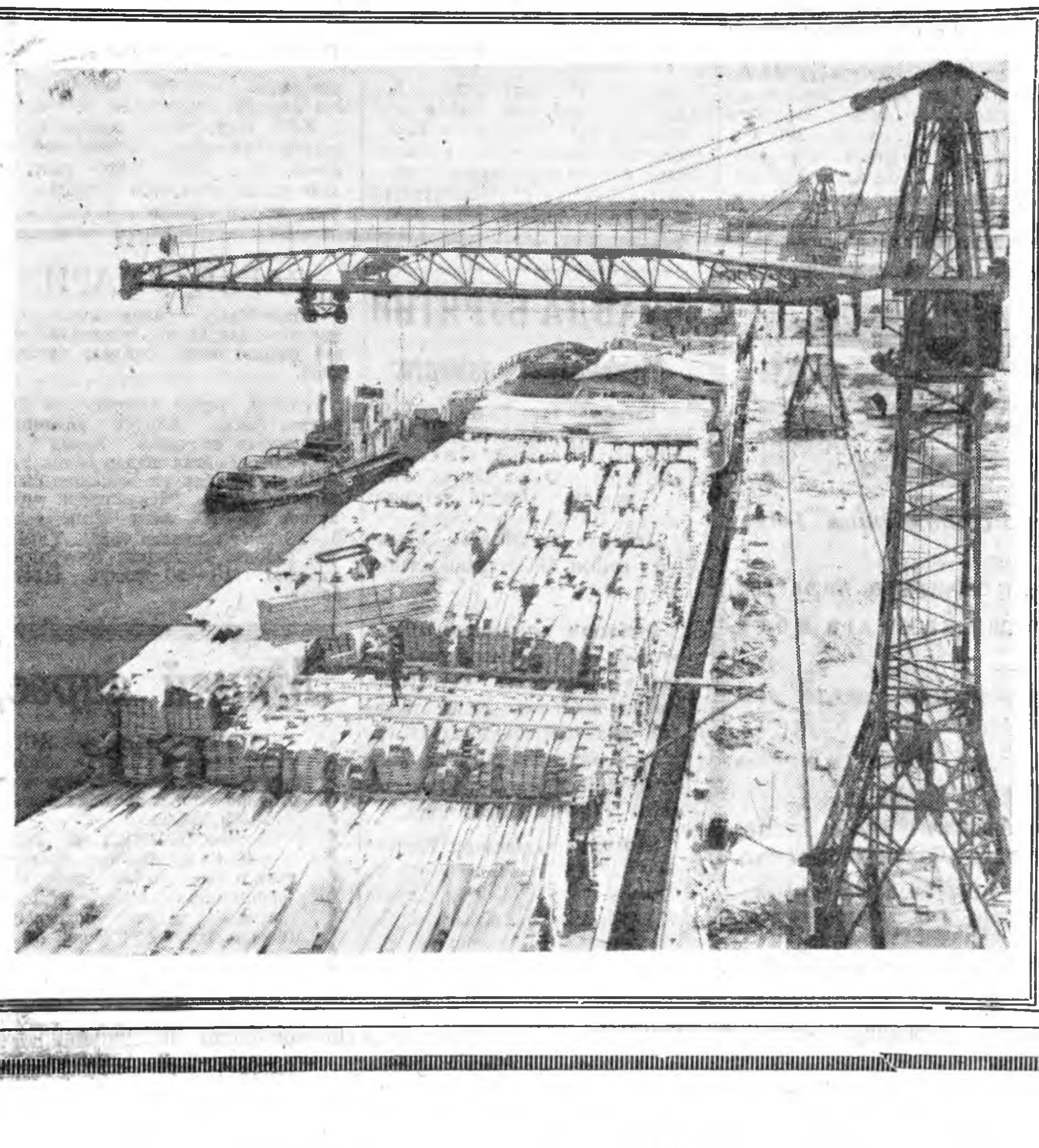
Целлюлозно-саарһанай комбинат, элшэ хүсэнэй ба химическэ, гидролизно, дрожжын заводууд, модоной химиин хэдэн предприятинууд эндэ баригдаха.

Мүнөө эндэ баригдажа байгаа предприятинууд арадай ажахыда алба хэжэ эхилэнхэй. Миллион кубометр хюрөөдэгдэмэл материалнууд жэл бүри гадаадын оронуудта эльгээгдэнэ, бусадшье предприятинууд ашаглагдана.

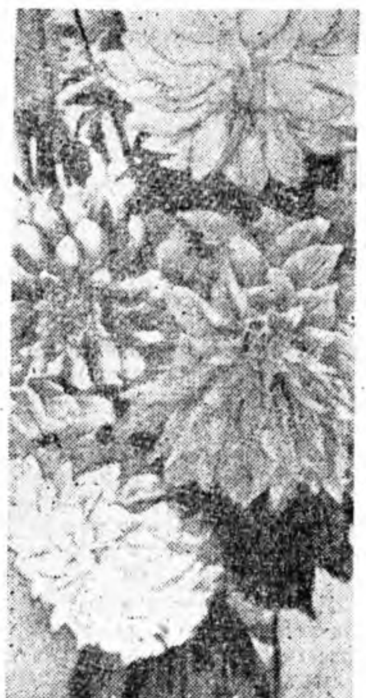
Үйлэдбэринь түгэс оньһожоруулагдахаар хараалагданхай — радиально-кабельна ба бусад кранууд тодхогдохо, цехүүд доторхи түхеэрэлгэнүүд автомадаар эбсэглэгдэхэ, үйлэдбэриин поточно арга хэрэглэгдэхэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шэнэ Енисейн ЛДК-2 гэжэ причалда гадаадын оронуудта ябуулагдаха хюрөөдэмэл материал ашагдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

СЭСЭГЭЙ ВЫСТАВКЭ

Хамаг һайхан юумые сэсэгээр, тэрэнэй үнгөөр жэшээлдэг заншал бии. Үнгэ бүриин сэсэгүүдээр бүрхөөһэн тала, нуга нютагнай али зэргэ һайхан байдаг гээшэб. Эртэ урда сагһаа хойшо эхэ, эсэгэнэрнайшье эрхэ һайхан басагаяа «Сэсэг», «Сэсэгма» гэжэ нэрлэдэг байһан. Теэд сэсэгүүднай өөһэдөө элдэб нэрэтэй, олон янзын үнгөөрөө, үнэр хангалаараа илгардаг юм.

Үргэн һайхан хангай, тала нютагуудтамнай ургадаг улаалзай, линхобо, бадма, баджингарма, наран гээд заһагүй олон нэрэтэй сэсэгүүд хүн бүриин сэдьхэлдэ ямар һайханаар һанагдадаг, али зэргэ гоёор харгдадаг гээшэб? Энээн тухай арад зоной һайхашаан хөөршөөжэ, сэдьхэлдээ таараһан, дурлаһан, дуулаһан дуунуудшье буряад зоной дунда олон байдаг.

Урдахи уулын оройдо

Уяхан эшэтэй жэмэсүүд...

гээд эртэ урдын дуун али зэргэ һайхан байдагынь залуушуулшье мэдэнэ.

Һаяхан Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой ажалшадай дунда сэсэгүүдые таридаг эдэбхитэдэй ургуулһан олон янзын сэсэгүүдэй выставкэ эмхидхэгдэбэ. Эндэ түе заводой 36 цех, таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаба.

Выставкэ харагшад тэндэ табигдаһан гоё һайхан сэсэгүүдые, мүн ажалшадай сэсэрлиг соогоо тарижа ургуулһан элдэб жэмэс, овощнуудые үзэжэ, сэдьхэл һанаагаа дүүрэн баясаһан байна.

«Эндэ харуулагдаһан сэсэгүүд сэдьхэлэй баяр, нюдэнэй хужар боложо үгэнэ. Һаяхан даа. Инмэл гоё сэсэгүүд хотымнай ажалшадай ажаһуудалые улам гоёор шэмэглэг лэ» гэжэ ТЭЦ-эй инженер О. Г. Чиркова выставкын дурадхалай дэбтэр соо бэшэнэ. Иимэ һайшаалнууд тон олон байгаа.

Сэсэгүүд, сэсэгүүд... Улам һайханаар, олон үнгөөр һалбараг лэ сэсэгүүд.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүүн гарһаа георгин сэсэгүүд; Сибириин ой тайгын шэмэг; алим жэмэс, овощ.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ЯПОН: «1970 ОНОЙ ШУХАЛА АСУУДАЛ»

«1970 оной шухала асуудал» тушаа Японой хэблэл зай забдагүй бэшэжэ байна. Уласа түрын дээдэ тушаалтад шуналтайгаар арсалдаадшье туршана хаш. Энэнь ямар удхатай асуудал юм? Яахадаа ороной олониитын һанаа зобооноб?

Мүнөө хүсэндөө байһан япон-американска «аюулгүйн хэлсээнэй» болзор 1970 ондо дүүрэхэ юм. Энэ хэлсээнэй ёһоор, США сэрэгэйнгээ баазануудые Японой газар дээрэ түхеэрхэ эрхэ олохоһоо гадна, «Японой аюулгүйе хамгаалхын тула» газарайнь баялигые хэрэглэхын хажуугаар, хэлсээнэй 6-дахи бүлэгтэ хэлэгдэһэнэй «үндэһөөр» «Алас-Дурна хизаарта уласхоорондын эб найрамдал, аюулгүй байдал сахиха зорилго урдаа табина». Үнэндөө Америкын зонһилогшод Вьетнамда хэжэ байһан харата муухай үйлэ хэрэгтээ Японие татажа оруулха ябадалда энэ хэлсээгээ хэрэглэнэ.

Эгээл тиимэһээ мүнөө тон шухала удха шанартай асуудал Японой урда табигдаад байнхай: хэлсээгээ саашань һунааха гү, али тэрээнһээ арсажа, бусадһаа дулдыданги бэшэ гадаадын политика ябуулха гү?

Зонхилхы либерально-демократическа парти хэлсээнэйнгээ болзорые һунааха гэһэн дурадхал оруулһан байна. Гэбэшье энэ асуудалаар тус партиин баримталдаг хараа бодол балай тогтууритай бэшэ юм. Вьетнамда эсэргүү зэрлиг муухай добтолго «аюулгүйе хамгаалха хэлсээнэй» Японда аюул ушаруулжа болохо байһые эли тодоор харуулна. США энэ хэлсээгээ хэрэглэн, Японда байгаа баазануудһаа сэрэгээ, буу зэбсэгүүдээ Урда Вьетнам абаашаһаниинь, Японой үйлэдбэриин газарнуудта сэрэгэйнгээ техникэ заһабарилдаг болоһониинь, мүн Вьетнамда үүдхэһэн дайндань хэрэгтэй болохо «тусхай захил» тэндэ эмхидхэһэниинь мэдээжэ. Иигэжэ США бүхы Японие ара талынгаа бааза болгожорхёо. Эдэ бүхы баримтануудые хараада абажа, либерально-демократическа партиин мэдээжэ ажал ябуулагша Токума Уцуномия партиингаа хүтэлбэрилэгшэдэй һанамжада зүрюу бодол хэлэһэн байна. «Япон-американска аюулгүйн хэлсээн Японие ядерна дайн худар татажа оруулха саг үргэлжын аюул ушаруулна» гэжэ Токума Уцуномиягай хэлэһые зүйтэйдэ тоолонгүй аргагүй.

Вьетнамда ябуулжа байһан дайгаа США-гай үргэдхэхын хирээр япон-американска «аюулгүйн хэлсээнһээ» арсахын түлөө хүдэлөөн улам үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрнэ. 32 наһатай үһан сэрэгшэ японец Хирои Киньити Японой олониитын һанал бодолые илангаяа эли тодоор харуулба. Ехэ салиндань орожо Американ сэрэгэй онгосо дээрэ хүдэлмэрилхэ зүбшөөлөө үгэһэн байгаа. Тэдэ онгосонуудай Японһоо Урда Вьетнам руу буу зэбсэг зөөдэгыень мэдэхэдээ, Хирои Киньити хүдэлмэреэ орхёо.

Вьетнамда эсэргүү США-гай харата муухай булимтархы дайе болюулха, тэрээн худар Японие татажа оруулха гэһэн американска эзэрхэг түримхэйшүүлэй һэдэлгэ таһалдуулха эрилтэдэ гар табиулха гэһэн олониитын ябуулга мүнөө Японда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ эрилтэдэ хорёод миллион хүн гараа табяад байна. Энэнь «1970 оной шухала асуудалые» яажа шиидхэхэб гэһэн асуудалда Японой олониитын үгэһэн тодо харюу болоно. Хүндөө буураһан сэрэгэй хэлсээ Америкэтэй хэжэ бүтэхэгүй, харин уласхоорондын аюулгүй байдал хамгаахаар амгалан тайбан арга бэдэрхэ ёһотойбди гэжэ юрын хүнүүлэй олонхинь ойлгодог болонхой.

В. ЮГОВ. (АПН).

ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО ЗАМБИ ТҮБИИН ЗҮГ ЗҮБХИС БҮХЭНҺӨӨ ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО

Табан жэлэйнь түсэбэй гол зорилго

КАМПАЛА, сентябриин 6. (ТАСС). «Угандада демократическа социалис общество байгуулха ябадал — хоёрдохи табан жэлэймнай түсэбэй гол зорилго болоно», —гэжэ түсэблэлгын ба экономическа хүгжэлтын министр Джон Каконге мэдүүлбэ.

Революци үргэлжэлһөөр. Колониальна дарлагшадые илажа гараабди, харин мүнөө хүнүүдые ухаан бодолой, бэе махабадай талаар дарлан богоолшолдог этэгээдүүдые усадхаха хэрэгтэ анхараа хандуулжа байнабди гэбэ.

Хорото үгэсэлгэ элирүүлэгдээ

КАИР, сентябриин 6. (ТАСС). Дамаскын радиогой дамжуулгые үндэһэ болгон МЕН агентство мүнөөдэр иигэжэ мэдээсэбэ: Сиридэ гүрэнэй урбалта хэхэ һэдэлгэ таһалдуулагдаа. Энэнь Баас гэдэг партиин баруунай талын хүтэлбэрилэгшэд Мишель Афляк, Салах Битар, Муниф Эр-Раззаз гэгшэдээр бэлдэгдэһэн байгаа гэжэ мэдээсэл доторнь хэлэгдэнэ.

Гадаадын информационно агентствануудай мэдээсэлнүүдһээ харахада, хорото үгэсэлгэдэ хабаадагшад Сириин Араб Республикын мүнөөнэй правительствые унагаахын тула политическэ ба сэрэгэй эмхинүүдые тогтооһон байна. Үгэсэлгэшэд Сириин гүрэнэй толгойлогшо байһан Амин Хафез гэгшэтэй холбоо барисаатай байгаа.

Үгэсэлгэдэ хабаадагшад национальна аюулгүйе хамгаалха тусхай сүүдтэ үгтэхэнь.

Урбалта хэхэ һэдэлгэ гаргаба

БАНГИ, сентябриин 6. (ТАСС). Центрально-Африканска Республикын правительствада эсэргүү урбалта хэхэ гэһэн хорото үгэсэлгэ элирүүлэгдээ, тэрээндэ гүрэнэй аппарадай зарим тушаалтад хабаадаһан байна гэжэ Бангиин радио мэдээсэбэ. Үгэсэлгэдэ хабаадагшад гүрэнэй толгойлогшо полковник Вокассын аминда хоро хүргэхэ бэлэдхэл хэжэ байгаа гээд тэрэ дамжуулга доторнь хэлэгдэнэ.

Фервурд алуулаа

ЛОНДОН, сентябриин 6. (ТАСС). ЮАР-ай премьер-министр Фервурд хутагаар хадхуулһанһаа уламжалан мүнөөдэр үхэбэ. Тэрэнэй парламентын байшан худар орохоёо ябахадань, танигдаагүй хүн хутагаар хадхаһан байгаа гэжэ Рейтер агентствын корреспондент Кейптаунһаа мэдээсэнэ.

КНР-эй оборонын министерствын түлөөлэгшын буруушаалга

ПЕКИН, сентябриин 6. (ТАСС). Синьхуа агентствын дамжуулһанай ёһоор, американска сэрэгэй самолёдууд августын 29-дэ Тонкинска тадхал шадар ябаһан Хитадай ашаанай багахан суднануудта добтолоо. Тиихэдээ нэгэ судные уһа руу шэнгээгээ, ондоо судныень һандаагаа. Юһэн морягууд алуулһан, 7 хүн шархатаһан байна. Энээнтэй дашарамдуулан, КНР-эй оборонын министерствын түлөөлэгшэ эрид буруушаал мэдүүлээд, тус добтолгыень «Хитадта эсэргүүгээр американска империализмын хэһэн хорото ябуулга мүн» гэжэ сэгнэнэ.

Урда Вьетнамай патриодуудай амжалта

ХАНОЙ, сентябриин 6. (ТАСС). Урда Вьетнамай патриодууд августын 28-һаа сентябриин 1 хүрэтэрхи үе соо Антинь тосхоной түлөө (Тэйнинь провинци) дайлалдахадаа, дайсанай 150 гаран солдат ба офицернүүдые алаһан, шархатуулһан, 5 вертолёдыень һандааһан байна.

ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, тэрэ тосхондо байһан партизануудай бэхилмэл хамгаалга худар американска сэрэгэй батальон добтолоод, һамна сохюулжа һалаа. Байлдаануудай болоһон түрүүшын үдэр эндэхи патриодууд 100 гаран американецуудые хүлһөөнь буулгаһан, 9 танк ба автомобиль-амфибинуудые һандааһан, 3 вертолёдыень бута сохиһон байха юм.

„Португальска" Гвинейһээ олоороо зугадана

ДАКАР, сентябриин 6. (ТАСС). «Португальска» Гвинейһээ зугадаһан 55 мянга шахуу хүнүүд Сенегалай территори дээрэ бии. Эдэнэй олонхинь үбгэд, эхэнэрнүүд, үхибүүд болоно. Амгалан һуурин тосхонуудыень португальска колонизаторнуудай зэрлиг бүдүүлигээр бомбодолгоһоо, хэһээлгэ мүрдэлгэһөө амяа абархын тула эдэнэр түрэл нютагһаа гараха баатай болоһон байна. Энээн тухай «Дакар-Матэн» гэжэ газетэ мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Даалгабари дүүргэхээ арсаба

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 6. (ТАСС). Пенсильвани штадай университет сэрэгэй түхэлтэй нюуса шэнжэлгын хүдэлмэри хэхэ гэһэн США-гай правительствын даалгабари дүүргэхээ арсаһан тухайдаа мэдүүлбэ.

Университедэй профессорнууд, багшанар иимэ шиидхэбэри абахаһаа түрүүн олон тоото буруушаал хэһэн байгаа. «Университедэй соведэй мэдүүлгэ—манай тэмсэлдэхи шухала илалта мүн. Энэ шиидхэбэримнай сэрэгэй министерствэтэй харилсаагаа хубилгахыень ороной олохон университедүүдые баадхаха байха гээд тоолонобди» гэжэ профессор Габриэль Колко хэлэбэ.

Армиинхид һүгэлсэбэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 6. (ТАСС). Вьетнам арадта эсэргүү дай хэжэ байгаа американска сэрэгүүд дотор үндэһэ яһанай ехэ тулалдаан болоһон тухай мэдээсэлнүүд, сэрэгэй цензурын хорюулые дабан, Урда Вьетнамһаа дамжуулагдана.

Да-Нанг шадархи Тиен-Коа гэжэ газарта байдаг далайн сэрэгэй баазада сагаан шарайтад ба негрнүүдэй—американска далайн ябаган сэрэгэй солдадуудай хоорондо ехэ наншалдаан болоо. Американска солдадуудай эдеэлдэг барнуудай нэгэн соо һогтуушаг морягууд негр солдадуудые доромжолжо эхилээ ха юм. «Нигернүүд, нигернүүд!» гэжэ байжа доромжолон хашхаралдаһан байна. Тэрээнһээ уламжалһан һүгэлсөөндэ 200 хүн хабаадаа. Хутагаар хадхалсаа, буугай һүрэхэшье дуулдаһан байгаа. Энэ хэрэгтэ сэрэгэй полици хамаарха ушартай болобо.

Перугэй инженернүүд-химигүүдэй съезд

ГАВАНА. (ТАСС). Перугэй инженернүүд - химигүүдэй түрүүшын съезд энэ ороной минеральна баялигуудые дээрмэдэжэ байгаа США-гай ябуулгые эрид буруушаана гэжэ Пренса Латина агентство мэдээсэбэ. Перугэй нефтиин нөөсэ баялигуудые Холбоото Штадуудай хинан байсаадаг ябадал манай ороной национальна нэрэ хүндые доромжолһон политическэ горитой асуудал болоно гэжэ съездын делегадууд тэмдэглэбэ.

Шэнэ бүлэглэл эмхидхэгдэнэ

БАНГКОК, сентябриин 6. (ТАСС). Азиин, Номгон далайн соведэй (АЗПАК) саг үргэлжын комитедэй хоёрдохи сесси эндэ нээгдэбэ. Таиландын гадаадын хэрэгүүдэй министр Танат Коман гэгшын хүтэлбэри доро зарлаглаһан энэ сессидэ хабаадагшад АЗПАК-ын саг үргэлжын комитедэй эмхи зургаануудые тогтооходо асуудал зүбшэн хэлсэжэ байна.

Пентагоной зонхилолго доро эмхидхэгдэһэн тус бүлэглэлдэ хабаатай 9 ороной 6-ниинь Вьетнамда эсэргүү эзэрхэг түримхэй дайнай талаар Холбоото Штадуудай дахуулнууд болоно.

Шэнэ сэрэгүүдые эльгээбэ

ХАНОЙ, сентябриин 6. (ТАСС). Генерал Ли Сон Донг түрүүтэй 15 мянган хүнһөө бүридэһэн, «Сагаан морин» гэжэ нэрэтэй ябаган сэрэгэй дивизиие Урда Вьетнам худар августын 27-до Урда Корейн засагаархид эльгээгээ гэжэ Вьетнамай Арадай армиин дээдэ командовани хэлхеэ холбооной мисси Вьетнам тушаа адаглалга ба хиналта хэхэ уласхоорондын комиссида үсэгэлдэр мэдээсээ гээд ВИА агентство дамжуулба.

Үбшэнтэниие хонжоно

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 6. ТАСС-ай корр. Л. Шокин иигэжэ дамжуулба:

Эмшэлүүлһэнэй түлөөһэн США-да саг үргэлжэ түргэнөөр хүндэржэ байна. Түлөөһэгүй медицинскэ туһаламжа үзүүлхэ газарнуудай орон доторнь үгы байһанһаа уламжалан, олонхи американецууд энгэй эмшэдтэ хандаха баатай болоно. «Нью-Йорк Таймс» газетын мүнөөдэр мэдээсэһэнэй ёһоор, табан жэлэй урда тээ Нью-Йоркын энгэй больницануудта 10 хоног байһанай түлөө 580 доллар түлэдэг аад, харин мүнөө 842 шахуу доллар түлэдэг болонхой. Ерэхэ жэлдэ иимэл болзор соо аргалуулһанай түлөө 1000 шахуу доллар түлэдэг болохо.

Газетэнүүдэй мэдээсэлһээ харахада, Холбоото Штадуудта эмшэлүүлһэнэй түлөөһэн ажамидаралай үнэ сэнгһээ 5 дахин түргөөр нэмэнэ.

Нью-Йоркдо байратай нэгэ залуу хүн август соо тэндэхи больницада ошожо, зүүн гарайнгаа, дала мүрэйнгөө мэдээгүй болоһон тухай хэлэһэн байгаа ха. Рентгенэй элшээр 3 дахин шаруулһанай, мүн хэдэхэн анализ хүүлэһэнэй түлөө 252 доллар түлэхэ баатай болобо. 2 наһатай үхибүүгээ госпитальдо оруулжа зүрхыень шалгуулһанай түлөө 434 доллар түлэһэн байна.

Орон доторхи медицинскэ хангалгын иимэ тон үнэтэй байһаниинь больницын гаргашын ехэ болоһонһоо шалтагаална гэжэ буржуазна газетэнүүд тайлбарилна. Гэхэ зуура, энгэй эмшэд-хонжоошод үбшэнтэниие аргалһан хэбэртэй болоод, угаа ехэ олзо оруулдагынь элитэ.

Сайгоной үйлсэдэ гарахыень хорибо

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 5. (ТАСС). Үдэрэй хоёр часһаа үглөөнэй 4 час хүрэтэр — Урда Вьетнамай учредительнэ суглаае ерэхэ воскресенидэ һунгаха хүрэтэрнь—Сайгоной үйлсэнүүдтэ американска сэрэгэй бүхы алба хаагшадай үзэгдэхые американска сэрэгэй командовани хорибо.

ЮПИ агентствын корреспондентын Сайгонһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, тулалдаанай болохо ушар зайсуулхын тула эндэ комендантын час бии болгогдоо.

газетэнүүдые захилга сентябриин 1-һээ эхилээ.

Манай газетэнүүдые захихаяа яарагты!

Ноябриин 25-һаа хойшо захилга абтахаяа болихо.

„Буряад үнэн" газетэ захиха хахад жэлэй сэн 3 түх., жэлэйнь сэн 6 түх.,

„Правда Бурятии" газетын хахад жэлэйнь сэн 3 түх., жэлэйнь сэн 6 түх.

Газетэнүүдые „Союзпечатиин" бүхы таһагуудта, ниитын тараагшадта захижа болохо.

Нүхэд уншагшад! Үдэр бүхэндэ шэнэ газетэнүүдые абажа байхын тула саг соогоо захил хэгты!

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Партиин зэргые саг үргэлжэ бэхижүүлхэ» гэһэн түрүү бэшэг. Таряа хуряалга болон тэжээл бэлэдхэл дээрэһээ абтаһан материалнууд; ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: Редакцида ерэһэн бэшэгүүдээр абтаһан хэмжээнүүд тухай.

Гурбадахи хуудаһанда: «Совет засагай 50 жэл» гэһэн рубрика доро Б. Махатовай «Түрүүшын уншалгын байшан» гэһэн статья, «Хитадта «соёлой хубисхал» үргэлжэлһөөр» гэһэн «Правда» газетэһээ абтаһан статья. Хилын саанаһаа ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Республикын спортивна бүлгэмүүдэй ба организацинуудай Союзай Соведэй түрүүлэгшэ М. Калаганскитай хөөрэлдөөн. Элдэб һонинууд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр сагай уларил иимэ байхаар хүлеэгдэнэ:

Үүлэтэй, зарим газарнуудта бороотой байха. Баруун хойноһоо һулаханаар һалхилха. Хахад үдэрэй хойно Байгал шадар болон түб аймагуудаар баруун хойноһоо шангаар һалхилха. Республикын урда зүгөөр 15—20, хойто аймагуудта 8—13 градус дулаан байха. Улаан-Үдэ городто һүниндөө 0 градус, үдэртөө 18—20 градус дулаан байха.

СПОРТ

«СЭЛЭНГЭ» ЗУРГААДАХИ ҺУУРИДА

Футболоор манай зоныг «Б» классай мастернуудай дунда бо... ложо байгаа нааданай һүүлшы... уулзалганууд сентябриин 4-... үнгэргэгдэбэ. Эдэ уулзалгану... дай удаа турнирай таблиц... хаража үзэхэдэ, түрүүлжэ ябаһ... командануудынь булта шах... һууринуудаа һэлгэлсэһэн бай... Түрүүшын һуурида 23 наадан... 31 очкотой болоһон Ангарск... «Старт» команда гараба. Энэ к... манда һүүлшын наадада Эрх... гэй «Ангара» командые 1:0 т... тойгоор шүүһэн. Хоёрдохи гурб... дахи һууринуудые Прокопьевск... «Шахтер», Новокузнецкын «М... таллург» команданууд эзэл... Эдэ хоёр команда 23 наад... удаа 30—30 очкотой. Сохи... оруулһан бүмбэгынгөө тоо... «Шахтер» командань хоёрд... һуури эзэлхэ болоно. Һүүлш... наадада хабаадалсаагүй улаа... Красноярскын «Локомотив» к... манда 4-дэхи һуури эзэлхэ баа... болобо. Тэрэ 21 уулзалгаһаа ... очкотой юм. Рубцовск город... 22-дохи наадаяа үнгэргэхөөр ... шалһан Владивостогой «Оке... командынхид талмайн эзэдтэ ... тоотойгоор шүүгдэжэ, табад... һуурида түригдэбэ.

«Сэлэнгэ» командамнай һүү... шынгээ 22-дохи наадые Прокоп... евскын «Шахтер» командат... үнгэргэһэн юм. Хэды шүүхэ гэһ... һэдэлгэтэй байбашье, манайхи... аза буруутажа, талмайн эзэ... 0:1 тоотойгоор шүүгдэшоо. Иигэ... жэ «сэлэнгынхид» энэ жэлэй се... зон соо дүрбэдэхеэ шүүгдэ... Мүнөө 27 очкотой зандаа үлэж... 6-дахи һуури эзэлбэ.

Комсомольск-на-Амуре город... футболистнууд һүүлэй үедэ һ... наар наадажа ябана. 22-дох... наадаяа Киселевскын «Труд» к... мандатай үнгэргэхэдөө, 1:0 то... тойгоор шүүжэ, 7-дохи һуури... гараһан байна. Командан... энээнһээ саашанхи ээлжээтэ уу... залгануудаа үнгэргөөшье һаа, ... дынгаа һууринуудта үлөө. Ганс... һүүлшын һуурида ябаһан Би... скын «Прогресс» команда Павл... дарай «Иртыш» командые 1... тоотойгоор шүүжэ, урагшаа ш... шаба. Һүүлшын һуурида 11 оч... той Киселевскын «Труд» коман... үлэбэ.

Удаадахи уулзалганууд ... дэр үнгэргэгдэхэ юм. Сэ... Бийск городто «Прогресс» ком... датай наадаха.

В. ТУЛАЕВ.

Редакторай орлогшо Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-01830. Зак. № 330.